

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Autor práce: Aneta Maněnová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Soňa Biskupová Fišerová
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Soně Biskupové Fišerové, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce a které si nesmírně vážím.

ABSTRAKT

MANĚNOVÁ, A. *Výkon trestu odnětí svobody : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 75 s.
Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Soňa Biskupová Fišerová

Klíčová slova: výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby, věznice, vězeňství, odsouzení, trest.

Tato bakalářská práce se snaží nastínit problematiku českého vězeňství. Popisuje historii vězeňství jako takového a historii Věznice Příbram, na kterou je pak později práce zaměřena. Dále se snaží podat čtenáři bližší informace o fungování vězeňství a samotného výkonu trestu. Přibližuje lidem, kteří nejsou zasvěceni do této problematiky, jak to v našich věznicích chodí a funguje. Tato problematika je v dnešní době velmi aktuální a diskutované téma.

Cílem práce je také poskytnutí všeobecného náhledu do statistik, které Vězeňská služba České republiky vede. Jsou zde vedeny například počty odsouzených, či stavy ve věznicích, kde mohou lidé vidět, jak se kriminalita v postupu času zvyšuje či snižuje.

ABSTRACT

MANĚNOVÁ, A. *Execution of prison Sentence : Bachelor's Thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 75 pages
Thesis supervisor : JUDr. Soňa Biskupová Fišerová

Keywords: serving a prison sentence, custody, penitentiaries, prison service, conviction, punishment.

The Bachelor's Thesis attempts to outline Czech prison service issues. It describes the very history of prison service and the history of the Penitentiary in Příbram, to which the main focus of the thesis is then turned. It also provides detailed information on how prison service works and information on serving prison sentences. It explains to people, not entirely in the picture of the issue, how the domestic prison system works. Today, the issue is a rather current and heavily discussed topic.

The aim of the thesis is also to provide a general overview of statistics kept by the Prison Service of the Czech Republic. For example, these include the number of convicts, or the statuses of penitentiaries, where you can see how the crime rate gradually increases or decreases.

Obsah

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 HISTORIE VĚZEŇSTVÍ	11
2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ VĚZEŇSTVÍ VE VĚZNICI PŘÍBRAM	13
3 ORGANIZACE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY	14
3.1 ORGANIZACE A STRUKTURA ŘÍZENÍ VE VĚZNICI PŘÍBRAM	15
3.1.1 Jednotlivá oddělení Věznice Příbram.....	15
4 VĚZNICE V ČESKÉ REPUBLICĚ	22
4.1 VĚZNICE PRO VÝKON VAZBY	22
4.2 DRUHY TRESTU	24
4.3 VĚZNICE PRO VÝKON TRESTU.....	25
4.4 DETENČNÍ ÚSTAVY.....	26
4.5 VÝKON TRESTU PRO MLADISTVÉ	27
5 SPECIALIZOVANÉ ODDĚLENÍ	29
5.1 SPECIALIZOVANÉ ODDĚLENÍ VĚZNICE PŘÍBRAM	30
5.1.1 Cíle a cílová skupina	30
5.1.2 Ubytování.....	32
5.2 BEZDROGOVÁ ZÓNA TERAPEUTICKÁ	32
5.3 BEZDROGOVÁ ZÓNA STANDARDNÍ	32
6 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY VE VĚZNICI PŘÍBRAM ..	34
6.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA VĚZNICE PŘÍBRAM.....	34
6.2 PRÁVA A POVINNOSTI ODSOUZENÝCH	35
6.2.1 Práva odsouzených.....	35
6.2.2 Povinnosti odsouzených.....	37
6.3 DIFERENCIACE ODSOUZENÝCH.....	39
6.4 PROGRAM ZACHÁZENÍ.....	39
6.5 KÁZEŇSKÁ ŘÍZENÍ.....	42
6.5.1 Kázeňské tresty	42
6.5.2 Kázeňské odměny	44

6.6	NÁSTUPNÍ ODDĚLENÍ.....	45
6.7	MOŽNÁ ŘÍZENÍ VE VÝKONU TRESTU	47
6.7.1	Podmíněné propuštění	47
6.7.2	Přeřazení odsouzeného do mírnějšího typu věznice	50
6.7.3	Přerušení výkonu trestu odnětí svobody, opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo programem zacházení a povolování účasti odsouzených na akcích konaných mimo věznici	50
6.8	VÝSTUPNÍ ODDĚLENÍ.....	52
6.9	STATISTICKÉ ÚDAJE	53
6.9.1	Zaměstnávání ve Věznici Příbram	56
	ZÁVĚR.....	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
	LITERÁRNÍ ZDROJE	60
	LEGISLATIVNÍ ZDROJE	60
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	63
	OSTATNÍ ZDROJE	63
	SEZNAM ZKRATEK.....	64
	SEZNAM PŘÍLOH	64
	Příloha č. I - Fotografie Věznice Příbram	65
	Příloha č. II – Fotografie Věznice Příbram	65
	Příloha č. III – Fotografie krizového centra	66
	Příloha č. IV – Fotografie krizového centra.....	66
	Příloha č. V – Fotografie gumové cely	67
	Příloha č. VI – Fotografie gumové cely	68
	Příloha č. VII – Fotografie gumové cely	69
	Příloha č. VIII – Fotografie gumové cely	69
	Příloha č. IX – Tiskopis pro rozhodnutí o udělení kázeňské odměny.....	70
	Příloha č. X – Tiskopis pro záznam o kázeňském přestupku odsouzeného	71
	Příloha č. XI – Tiskopis pro rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému.....	72
	Příloha č. XII – Tiskopis pro rozhodnutí o zabrání věci odsouzenému	73
	Příloha č. XIII – Tiskopis pro rozhodnutí o stížnosti proti kázeňskému trestu.....	74

Příloha č. XIV – Tiskopis pro rozhodnutí o stížnosti.....75

Úvod

Vývoj dnešní společnosti je velice chaotický. Na jedince jsou kladeny vysoké nároky, které se dají ne zřídka splnit. Člověk je vystaven velké zátěži, se kterou se musí denně vyrovnat. Mnohdy je hranice mezi úspěchem a neúspěchem velmi tenká. Lidé, jež neobstojí v dnešním světě jsou často vyvrženi společností až na její okraj. Na tomto okraji se v daleko větší míře projevují neblahé tzv. patologické jevy, které mohou člověka dovést až na úplné dno. Lidé žijící na tomto tzv. dnu společnosti, mají často sklony k páchání trestné činnosti. Zde má svůj velký význam také sociální zázemí každého z nás. Zda-li vyrůstá v úplné rodině, jaká je jeho výchova, jestli mají rodiče čas na své ratolesti atp. Většina rodičů bohužel řeší svoji výchovu tím, že svým dětem dají, co jim na očích vidí a dále se nestarají, jak tráví svůj volný čas, o co se zajímají, jaké mají přátele a jaké jsou jejich koníčky. S tímto také velice souvisí to, že právě z těchto dětí vyrostou jedinci, jež si myslí, že jim celý svět tzv. spadne do klína a budou mít vše, na co si ukáží. S tímto přístupem pak bohužel spadávají do sféry, kde pak vše zadarmo není a až narazí na překážku, začnou páchat trestnou činnost. Ve své práci se proto budu zabývat výkonem trestu odnětí svobody a jeho specifiky.

Většina dnešní populace má mylné a zkreslené informace o vězeňství jako celku. Nemyslím si však, že vina je jen na jejich straně. Dnes více než jindy jsou lidé informováni nebo sbírají informace z masmédií či internetu, které v mnoha případech zkreslují záměrně informace nebo je poupravují k obrazu svému. Dále pak lidé mají dnešní vězeňství zkresleno díky dobám minulým, ve kterých byli vězněni tzv. političtí vězni a odpůrci režimu, se kterými se zacházelo nedůstojným způsobem. Proto jsem si zvolila téma výkon trestu odnětí svobody, abych mohla prostřednictvím tohoto tématu informovat a seznámit veřejnost o dnešním vězeňském systému a jeho specifiky. Dané téma, je mi velice blízké i z toho důvodu, že ve Vězeňské službě pracuji nějakou dobu a zajímám se o toto téma i mimo zaměstnání, což dokazuje i to, že jsem si toto téma zvolila. Ve své práci bych ráda nastínila nejprve historii vězeňství, jelikož je historie velmi důležitá, bez historie bychom se nedostali do současné doby. Vězeňství tak jako jiné oblasti veřejné správy se po mnoho desítek let vyvíjelo a vyvíjet bude. Zároveň zde bude popsán nástup do výkonu trestu, jeho možnosti, průběh samotného výkonu, možnosti ve výkonu trestu, propuštění atp. Tato práce by měla posloužit nejen jako obecný náhled do vězeňství pro veřejnost, ale také pro budoucí zaměstnance, kterým by mohla být tato práce nápomocna při hledání nového zaměstnání.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Práce je zaměřena na výkon trestu odnětí svobody, konkrétně na Věznici Příbram. V práci je zkoumán nejen průběh výkonu trestu obecně, ale také konkrétně v dané věznici, pro bližší přiblížení široké veřejnosti. Bakalářskou práci jsem psala pomocí vlastních poznatků a zkušeností, které jsem získala během práce ve vězeňské službě. Používala jsem statistiky, které Věznice Příbram a Generální ředitelství vězeňské služby České republiky vede a shromažďovala materiály, které jsem poté zpracovávala. Používala jsem metody, jako například „syntézu“, což znamená postup, kterými se skládají, sjednocují nebo spojují informace, dále pak „dedukci“, kde se informace odvozují, dedukují. V neposlední řadě jsem použila například metodu „analýza“, ve které se informace analyzují anebo rozebírají.

2 Historie vězeňství

Znalost minulosti je velice důležitá. Jelikož ten kdo nezná minulost, nebude moci navázat na současnost. Naše historie je nesmazatelnou součástí lidstva, na které se podílíme v každé své lidské přítomnosti i my sami. Je tudíž logické a žádoucí, aby první kapitolou byl souhrn historických událostí, jež předcházely a utvářely dnešní podobu vězeňství, potažmo výkonu trestu odnětí svobody.

Historické hledisko počátku vězeňství v českých zemích by se dalo datovat do 2. poloviny 19. století. Systém vězeňství byl úzce spjat se systémem Habsburské monarchie. V roce 1850 bylo reorganizováno soudnictví, což mělo za příčinu to, že byly přijaty nové zásady jako jsou např.: jednotnost, všeobecnost, odloučení od veřejné správy, nezávislost soudců, princip žaloby v trestních věcech, účast soudců z lidu v tzv. porotách. Všechny reformy postupně dopadaly i na vězeňský systém, kde také docházelo k velikým změnám.

Ve věznicích byli vězňové rozděleni do disciplinárních tříd, které byly vzájemně prostupné dle chování vězňů. Byly položeny základy dělení odsouzených v současné době do prostupných diferenciačních skupin. Disciplinární třídy se odlišovaly systémem výhod a sankcí. Vězni s nejnižší třídou měli nejméně výhodné podmínky pro vykonávání výkonu trestu odnětí svobody. Bylo také pamatováno na vzdělání negramotných osob umístěných ve věznicích. Tito vězni měli možnost absolvovat tzv. elementární školu.

Každý vězeň musel vykonávat práci, která mu byla zadaná. Prvním předpokladem pro zaměstnání byla zdravotní způsobilost. Při zadávání pracovních činností bylo přihlíženo ke stupni vzdělání a poslednímu zaměstnání před výkonem trestu.

Do této doby na území České republiky byly věznice v objektech starých hradů nebo klášterů, jako jsou např. Mírov, Špilberk nebo Valdice. Od druhé poloviny 19. století byly budovány nové věznice, na tuto dobu moderní. Mezi tyto moderní věznice se řadí Liberec – 1877, Plzeň – 1878, Opava – 1888, Praha – Pankrác – 1891. Všechny tyto jmenované věznice slouží i v dnešní době pro výkon vazby a výkon trestu.

V roce 1918, po vzniku samostatné Československé republiky, bylo vězeňství dále přetvářeno. Ministerstvo spravedlnosti, prostřednictvím jednoho ze tří oddělení organizovalo vězeňství. Dále došlo i k některým změnám, jako např. zavedení třídění vězňů dle spáchání trestného činu. Odsouzení, kteří odpykávali tresty nepřevyšující jeden rok, vykonávali tyto tresty ve věznicích krajského nebo okresního soudu.

Po roce 1939, kdy území České republiky bylo okupováno nacistickými vojsky, byl celý systém vězeňství podřízen německé státní správě a byl dozorován Gestapem. V naší republice platily německé zákony. Po druhé světové válce byla snaha o navázání vězeňského systému z předválečných let, byl zřízen sbor vězeňské stráže tzv. SVS.

V roce 1948 po vzniku totalitního státu bylo vězeňství mnohdy využíváno k silné represi a útlaku politických vězňů. Jedním z úkolů byla represe a izolace tzv. třídních nepřátel a jiných provinilců, jejich převýchova a zařazování do společnosti.

V roce 1951 byla převážná většina vězňů umístěna do tzv. pracovních útvarů. Hlavním úkolem vězňů zde byla práce, která byla fyzicky namáhavá a nebezpečná. Vykonávaná práce byla především v těžkém průmyslu nebo v uhelných, uranových dolech. Někteří odborníci tvrdí, že tato práce byla vykonávaná za nehumánních životních podmínek. Téhož roku byl vydán Vězeňský řád.

V roce 1952 bylo převedeno vězeňství z pravomoci ministerstva spravedlnosti do pravomoci ministerstva národní bezpečnosti. Reorganizace vězeňství byla přetvářena pod dohledem sovětských poradců. V tento rok vstoupily v platnost nové předpisy o výkonu vazby a výkonu trestu. Počet vězňů v tomto období byl větší než 29 000 osob. V období 1946 – 1964 bylo vykonáno 1031 poprav, z toho 240 politických.

V roce 1965 byl vytvořen zákon č. 59/1965 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody, který se řídil standardními minimálními pravidly pro zacházení s vězni, jež vydala OSN. Tímto zákonem byl zřízen Sbor nápravné výchovy tzv. SNV, který byl podobný vojenskému ozbrojenému sboru. Byl podřízen ministerstvu vnitra. Po roce 1965 začali pracovat ve věznicích první pedagogové, sociální pracovníci a psychologové.

1.1.1969 byl SNV předán resortem ministerstva vnitra opět do působnosti ministerstva spravedlnosti, ve které je až dodnes.

V 80. letech 20. století se ve vězeňství začaly opět uplatňovat vojenské metody, byrokratické řízení, silná represe a tvrdá politizace. Odsouzení opět museli tvrdě pracovat. I přes tuto situaci začali přicházet do tohoto resortu zastánci humanity a lidských práv.

17. listopad 1989 je mezníkem pro novodobou historii vězeňství, která se v tento den začala psát. Celosvětové tlaky donutily zákonodárce k vytváření nového systému vězeňství, který má znaky demokratického státu. Byl zrušen Sbor nápravné výchovy a veškeré závazky přešly na Vězeňskou službu, která byla zřízena dne 1.1.1993, zákonem č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky.

2.1 Historický vývoj vězeňství ve Věznici Příbram

50. léta 20. století znamenala pro město Příbram velký rozvoj v oblasti těžby uranové rudy. Začaly zde postupně vznikat šachty uranových dolů. V krajině byly vidět rozrůstající se haldy hlušiny. Práce narůstala a s ní narůstal i počet potřebných pracovníků. Tento nedostatek byl řešen tím, že se zde na práci zařazovali také odsouzené osoby. Roku 1953 byl založen tzv. „Tábor nucených prací“ - TNP, jež se později změnil na „Nápravně pracovní tábor“ – NPT, kam se roku 1961 přemístili někteří odsouzení, jež byli umístěni v bývalém vězeňském lágru zvaném Vojna.

Ubytovací kapacita byla až 2000 osob. Vězni byli ubytováni v montovaných přízemních dřevostavbách. Většina z odsouzených byla zaměstnána v nedalekých uranových dolech, na hlubinné těžbě. Převýchova (tzv. reedukační působení) bylo realizováno, především pracovními činnostmi a režimovým zacházením militantního charakteru. Do roku 1990 sloužila Věznice Příbram pro odsouzené, kteří byli zařazeni do II. nápravně výchovné skupiny.

Na počátku roku 1990, po rozsáhlé amnestii prezidenta republiky Václava Havla, byla větší část věznice využívána k zajištění výkonu vazby obviněných mužů dodaných z Věznice Praha – Pankrác a Praha – Ruzyně. V počátku 90. let, byl zaznamenán nárůst kriminality mladistvých, z tohoto důvodu, zde bylo založeno oddělení mladistvých obviněných mužů.

Od roku 2000 slouží Věznice Příbram k výkonu trestu odsouzených, jež jsou zařazeni do věznice s ostrahou, s dozorem i dohledem.

Systém ubytování je tzv. otevřeným typem, což znamená, že odsouzení nejsou zamykáni na ložnicích. Jedna budova má tzv. „ubytování celového typu“, které slouží pro vykonávání kázeňských trestů a také pro odsouzené, jež mají adaptační problémy ve velkém kolektivu.

Samotné oddělení výkonu trestu se nachází ve střežené části věznice. Jeho stavebně- technická zabezpečení odpovídají typu věznice „ostraha“. Ubytovny, kde jsou umístěni odsouzení, jsou panelového a zděného typu. Každá z budov má odlišné ubytovací kapacity s vlastním sociálním zařízením a kulturní místností. Zvláštní budovy jsou zřízeny pro výkon trestu s dozorem a výkon trestu s dohledem.

3 Organizace vězeňské služby České republiky

Činnost Vězeňské služby České republiky je v našem právním systému ošetřena zákonem České národní rady ve smyslu zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, ze dne 17. listopadu 1992, s účinností od 1.1.1993, v platném znění.

Vězeňská služba České republiky byla zřízena zejména pro zajištění *výkonu vazby, výkon zabezpečovací detence a výkonu trestu odnětí svobody a v rozsahu stanovené tímto zákonem ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti.*¹

Mezi hlavní úkoly Vězeňské služby patří: spravování a střežení vazebních věznic a věznic. Dále je odpovědna za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Provádí výzkum v oboru penologie s využitím jeho výsledků a vědeckých poznatků při výkonu trestu a výkonu vazby. Prostřednictvím těchto výsledků působí na osoby nebo i skupiny osob ve výkonu trestu, s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění. Vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob. Zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva spravedlnosti. Provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob. Vede evidenci osob ve výkonu trestu. Plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, jež byly odsouhlaseny Parlamentem ČR. Zabezpečuje vzdělávání příslušníků a občanských zaměstnanců, které provádí Institut vzdělávání Vězeňské služby a dále pak vzdělávání osob ve výkonu trestu či výkonu vazby, jež provádí Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby. Poskytuje zdravotní péči osobám ve výkonu trestu, příslušníkům a občanským zaměstnancům, v případě potřeby zajišťuje specializovanou zdravotní péči v mimo vězeňských zařízeních. V neposlední řadě se také podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby.

Vězeňskou službu řídí generální ředitel Vězeňské služby, který je jmenován a odvoláván ministrem spravedlnosti, jemuž je také odpovědný za činnosti Vězeňské

¹ Zákon České národní rady ze dne 17. listopadu 1992, č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky, § 1, odst.1.

služby. Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který spadá pod resort ministerstva spravedlnosti. Zároveň je správním úřadem a účetní jednotkou.

Organizačními jednotkami jsou: generální ředitelství, vazební věznice, věznice a Institut vzdělávání. V čele těchto jednotek jsou ředitelé, kteří jsou jmenováni a odvoláváni generálním ředitelem.

Vězeňská služba je rozdělena do složek, jež zajišťují úkoly stanovené pro Vězeňskou službu. Mezi tyto složky patří vězeňská stráž, justiční stráž, správní služba, Institut vzdělávání a pověřené orgány Vězeňské služby.

Vězeňská stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a ve výkonu vazby či zabezpečovací detence, střeží vazební věznice, věznice a jsou-li povolány, tak i plnění úkolů justiční stráže, střeží budovy soudů, státních zastupitelství a ministerstva. Zajišťují stanovený pořádek a kázeň.

Justiční stráž má za úkol zajištění pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství, ministerstva a v jiných místech či prostorách. Je-li justiční stráž dočasně povolána, plní úkoly vězeňské stráže, při nichž udržuje stanovený pořádek a kázeň.

Správní služba rozhoduje podle zvláštních předpisů. Zabezpečuje odborné činnosti, které mají charakter ekonomický, vzdělávací, zdravotnický, organizační a mnoho dalších.

Pověřené orgány Vězeňské služby, jež mají postavení policejního orgánu, řeší trestné činy příslušníků.

3.1 Organizace a struktura řízení ve Věznici Příbram

3.1.1 Jednotlivá oddělení Věznice Příbram

- A) Oddělení výkonu trestu – prioritním úkolem oddělení výkonu trestu je jednat s odsouzenými takovým způsobem, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožňuje, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které jim pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život, v souladu se zákonem. Oddělení výkonu trestu se dá rozdělit ještě do takových dvou menších skupin zaměstnanců. První skupinou je uniformovaná dozorčí směna. Do druhé skupiny se řadí občanskí zaměstnanci, jako

např.: speciální pedagogové, vychovatelé, sociální pracovníci, psychologové, pedagogové volného času, terapeuti aj.

- B) Vězeňská a justiční stráž - je další oddělení jehož působnost ve VS ČR je při naplňování výkonu trestu a vazby nezbytná. Primárním úkolem je zajistit v plném rozsahu ostrahu objektů, které byly svěřeny do působnosti VS ČR. To znamená, že hlavní náplní příslušníků tohoto oddělení je střežit, předvádět a eskortovat vězněné osoby. Z tohoto důvodu se dá rozdělit toto oddělení ještě do několika dílčích jednotek a to na strážní směnu, která má za úkol nepřipustit útěk odsouzených ze střeženého objektu osob nebo vniknutí neoprávněných osob do střeženého prostoru (tímto objektem – prostorem se rozumí věznice), dále pak na eskortní směnu a družstvo řidičů, jejímž úkolem je zajistit ozbrojený doprovod mimo střeženou část věznice. Družstvo psodů působí společně s výše jmenovanými jednotkami, aby se zajistila větší bezpečnost při ostraze odsouzených.
- C) Oddělení prevence a stížností - toto oddělení je velice důležité z pohledu chráněných zájmů. Řídí se nařízením generálního ředitele č. 64/2009, o pověření orgánů Vězeňské služby České republiky prováděním úkonů policejního orgánu. *Jejím hlavním úkolem je provádět všechna potřebná šetření a úkony ve smyslu trestního řádu k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující k zjištění jeho pachatele.*² Dále pak pověřený orgán může požadovat vysvětlení ve smyslu právního předpisu zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů. *Dále přijímá a ve stanoveném rozsahu prošetřuje stížnosti a oznámení týkající se působnosti Vězeňské služby, vyhodnocuje poznatky týkající se vnitřní bezpečnosti ve věznicích a předkládá návrhy na opatření, provádí prevenci na úseku nežádoucích jevů, ve spolupráci s Policií ČR se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti vězněných osob nebo chovanců. Při plnění úkolů je pověřený orgán oprávněn zejména : vstupovat kdykoliv do všech objektů a prostor Vězeňské služby a provádět tam*

² Sbírnka Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, č. 64/2009, ze dne 10. prosince 2009, o pověření orgánů Vězeňské služby České republiky prováděním úkonů policejního orgánu, čl. 2, odst.1.

*potřebné úkony, nahlížet do spisů, vyžadovat od příslušníků a občanských zaměstnanců podání vysvětlení či sepsání záznamu apod.*³

- D) Zdravotnické středisko - poskytuje zdravotní péči odsouzeným. Slouží jako základní zdravotnická pomoc. Jsou zde dva praktičtí lékaři a jeden zubní lékař, kteří jsou ve věznici zaměstnáni. Jednou nebo dvakrát týdně dojíždí do Věznice Příbram externí pracovníci, jako jsou psychiatři, neurologové a plicní lékaři. Ve zdejší věznici se nachází také lůžkové oddělení, které slouží pro odsouzené, kteří nemohou být ubytováni na oddělení s ostatními odsouzenými. Ve střeženém objektu se také nachází krizové oddělení. Tyto speciální místnosti jsou zřízeny pro odsouzené, kteří mají psychické problémy většího rázu. Při podezření, že některý odsouzený má tak velké psychické problémy, že by mohlo dojít k jeho sebepoškození, je na tomto oddělení vybudována speciální „gumová“ cela, jejíž stavebně technický charakter znemožňuje inkriminovanému odsouzenému si způsobit zdravotní újmu. Při vážnějších problémech, či při vážném onemocnění anebo úrazu, vyřizuje zdravotnické středisko převoz do nemocnice Příbram, kde jsou na takovéto případy lépe vybaveni a mají větší možnosti odsouzeným pomoci. Pokud by nepostačila z nějakých důvodů specializovaná pomoc nebo by hrozila hospitalizace v oblastní nemocnici Příbram, eskortuje se odsouzený do Vězeňské nemocnice Praha Pankrác či Vazební věznice Brno.
- E) Referát zaměstnávání osob - toto oddělení umožňuje odsouzeným pracovat, za svoji práci být odměňováni a tudíž splácet náklady na výkon trestu a nebo jiné závazky a dluhy. Hlavní náplní zaměstnanců tohoto oddělení je shánět odsouzeným pracovní možnosti, jak pro vězeňskou službu, tak pro firmy, jež mají zájem o tuto pracovní sílu. Prostřednictvím těchto zaměstnanců jsou podávány návrhy na zařazení odsouzeného do práce. O tom aby mohl být odsouzený zařazen do práce rozhoduje odborná komise, složená ze zástupců některých oddělení věznice např.: speciální pedagog, vychovatel,

³ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, č. 64/2009, ze dne 10. prosince 2009, o pověření orgánů Vězeňské služby České republiky provádění úkonů policejního orgánu, čl. 3,4.

psycholog, zástupce oddělení výkonu trestu, vězeňské a justiční stráže a správního oddělení. Odsouzený se hodnotí z několika hledisek. Je přihlíženo na závažnost trestných činů, jež byly spáchány, délky trestů, dále se hodnotí zdravotní stav, psychická stránka atd. Zařazen může být odsouzený buďto na střeženém nebo nestřeženém pracovišti. Zde je ovšem zpravidla nezbytná podmínka, a to, aby nebylo proti takovému odsouzenému vedeno další trestní stíhání.

- F) Ekonomické oddělení - na tomto oddělení se zajišťují veškeré práce, jež mají finanční charakter. Oddělení se stará jak o finanční prostředky odsouzených, tak i zaměstnanců věznice. Evidují se zde veškeré doklady, spojené s vyúčtováním. Nachází se zde také účtárna, kde se vyplácí finanční prostředky odsouzeným, kteří jsou propouštěni z výkonu trestu. Ekonomické oddělení vede také finanční spisy odsouzených, kde jsou vedeny jejich závazky. Každý odsouzený má vedený svůj finanční spis, který je veden po celý výkon trestu. Pokud se odsouzený přemísťuje trvale do jiné věznice, posílá se s ním i tento finanční spis. Po propuštění se tento dokument uzavírá a dává se do archivu, jež si vede ekonomické oddělení.
- G) Oddělení logistiky - toto oddělení se zaměřuje na evidenci majetku věznice, zásobování věznice po stránce materiální apod. Dalším úkolem tohoto oddělení, je udržovat stávající majetek věznice v plném chodu, spravovat jej a nebo jej nechat spravit odborným firmám. Za tímto účelem jsou ve věznici zaměstnáváni pracovníci, jako například spojaři, údržbáři, elektrikáři, skladníci apod. Na některých z těchto míst, jsou zaměstnanci na postu mistrů, jež systematicky řídí odsouzené osoby v některých pracovních činnostech. Oddělení logistiky tvoří čtyři referáty, pod které jsou zařazeny jednotlivé služby a činnosti.

Mezi tyto referáty patří:

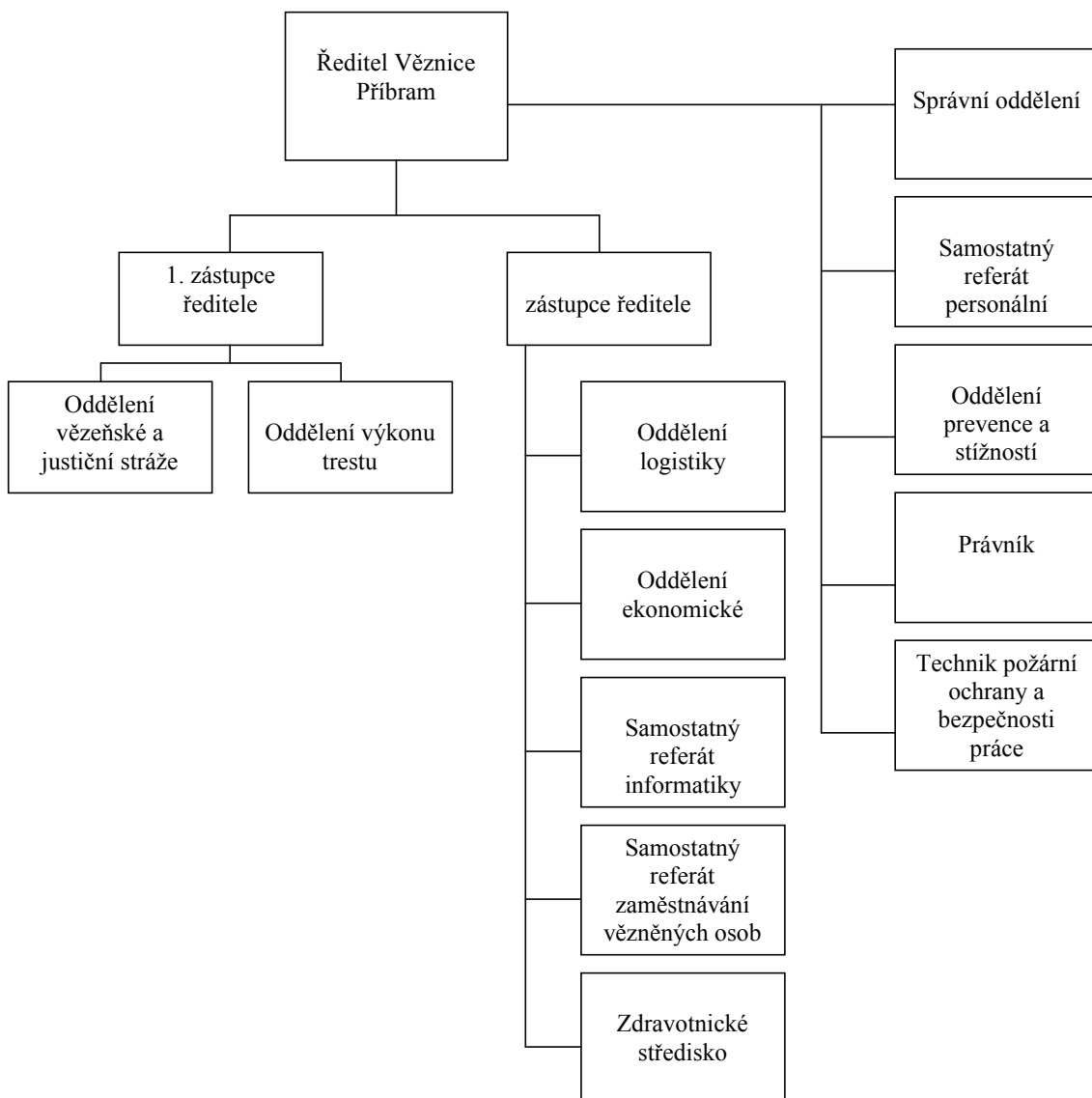
- Referát stavební, který zajišťuje správu majetku, přípravy a realizace staveb, investice apod.

- Referát materiálového technického zabezpečení a služeb, jež zajišťuje materiály, provádí zúčtování veškerých dokladů, ubytovací služby, apod.
 - Referát stravování a výživy, zajišťuje stravování jak odsouzených osob, tak zaměstnanců věznice.
 - Referát zabezpečovací a telekomunikační techniky, slouží k zajištění spojovacích a bezpečnostních technologií, a zajišťuje v tomto směru provozuschopnost věznice.
- H) Samostatný referát personální – prioritním úkolem personálního oddělení je nábor nových zaměstnanců. Jak příslušníků, tak i občanských zaměstnanců. Každý zaměstnanec má zde veden svůj personální spis, kde je založena jeho pracovní smlouva, pracovní výměry, odměny apod. Dalším úkolem je informování zaměstnanců o možných pracovních místech, která se ve Vězeňské službě uvolnily. V neposlední řadě také posílá své nové zaměstnance do školy, kde musí projít tzv. nástupním kurzem. Tyto kurzy jsou odlišné pro příslušníky a pro občanské zaměstnance.
- I) Samostatný referát informatiky – toto oddělení zajišťuje chod počítačové sítě v celé věznici. Instalaci softwarů, hardwarů a jejich počítačových periférií. Evidují se zde veškeré počítačové součástky, komponenty apod.
- J) V neposlední řadě patří mezi důležitá oddělení také správní oddělení, jež napomáhá řádnému chodu věznice. Od roku 2009 jsem občanským zaměstnancem Vězeňské služby ČR, konkrétně ve Věznici Příbram na správním oddělení. Pracuji zde na spisovně jako správní referent. Mou hlavní pracovní náplní je propouštění vězněných osob z výkonu trestu odnětí svobody po formální stránce. Správní oddělení se řídí především dvěma hlavními nařízeními generálního ředitele Vězeňské služby České republiky. Mezi tato dvě klíčová nařízení patří: nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 50/2008, o postupu zaměstnanců Vězeňské služby České republiky při vedení evidence vězněných osob a při vedení administrativy související s výkonem vazby, výkonem trestu odnětí svobody nebo výkonem trestního opatření (o vedení vězeňské administrativy). Dále nařízení

generální ředitelky VSČR č. 4/2004, jež určuje vedení všeobecné administrativy. Správní oddělení má za úkol vedení administrativy spojené s přijímáním, přemísťováním, předáváním, vydáváním, vyhošťováním a propouštěním osob, které se nacházejí ve výkonu trestu nebo výkonu vazby, dále pak se zde řeší další důležité úkoly, týkající se trestů, jako je nařizování trestů, krácení, provádění kráticích zápočtů do trestů. Vedou se zde také týdenní, či měsíční statistiky. Důležitou součástí tohoto oddělení je také podatelna, kde se vyřizuje veškerá korespondence. Toto oddělení má ještě dva důležité úkoly, a to, vedení řádné archivace a následné skartace písemností, které jsou součástí osob ve výkonu trestu či výkonu vazby. Při zajišťování této administrativy se musí dbát na to, aby byla vedena: *jednotně, racionálně a přispívala ke kvalitnímu plnění úkolů Vězeňské služby, podávala úplnou a přesnou evidenci a přehled o písemnostech, které byly Vězeňské služby doručeny, nebo které vznikly z její činnosti, poskytovala informace pro zaměstnance, případně i jiné orgány, včetně podkladů k prokazování určitých skutečností. Postup zaměstnanců při tvorbě, evidence, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností, včetně stanovení a označování stupně utajení, se řídí zvláštním právním předpisem.*⁴ Tímto předpisem se rozumí Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby České republiky, č. 4/2004, ze dne 21. ledna 2004, o vedení všeobecné administrativy, § 1, odst. 1,2.

„Obr. 1: Struktura Věznice Příbram“

4 Věznice v České republice

Přijímání osob do výkonu trestu lze jen na základě písemného nařízení výkonu trestu, jež je vyhotoven soudem. Nastoupit může odsouzený sám, pokud na něj není uvalena vazba. V případě, že nenastoupí trest do věznice, která mu byla určena a v určitou dobu, může být dodán orgány Policie ČR, což je druhá možnost nástupu do výkonu trestu. Třetí a poslední možnost, jak nastoupit trest odnětí svobody, je převod z výkonu vazby do výkonu trestu. Pro nástup do výkonu trestu jsou v ČR určeny tzv. „příjmové“ věznice, jedná se především o některé z vazebních věznic. Nastoupit trest v jiných než příjmových věznicích, lze jen ve výjimečných případech. Například v případě, pokud je vězněná osoba na útěku.

Proto, aby se předešlo možné záměně s jinou osobou, je při přijetí do věznice ověřena totožnost odsouzeného, který byl dodán Policií České republiky. Pokud nemá odsouzený u sebe žádný doklad totožnosti, lze ho přijmout jen v případě, že už byla ověřena dříve a je o tom sepsán záznam.

Odsouzení se umisťují zpravidla: *muži od žen, mladistvých od dospělých, recidivisté od odsouzených, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé, za úmyslně spáchané trestné činy od odsouzených za trestné činy z nedbalosti, trvale pracovní nezařaditelní, s poruchami duševními a poruchami chování a s uloženým ochranným léčením.*⁵

Celkově se v České republice nachází 36 věznic, z toho je celkem 10 vazebních a 2 ústavy pro výkon zabezpečovací detence. Věznice jsou dále rozděleny pro výkon trestu mužů a výkon trestu žen. Nachází se zde také věznice pro mladistvé.

V následujících podkapitolách bude popsán nejprve výkon vazby, poté výkon trestu odnětí svobody, v neposlední řadě zabezpečovací detence a výkon trestu pro mladistvé.

4.1 Věznice pro výkon vazby

Vazební věznice, se řídí zákonem č. 293/1993 Sb. o výkonu vazby ze dne 10. listopadu 1993. Účelem tohoto zákona je úprava podmínek výkonu vazby. Jsou zde stanoveny práva a povinnosti osob, jež jsou ve výkonu vazby, dále pak postavení občanských pracovníků a příslušníků Vězeňské služby České republiky a jiných osob, kteří se podílí na zajišťování výkonu vazby a zejména pak řídit dozor nad tímto

⁵ Zákon č. 169/1999, ze dne 30. června 1999, o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, § 7.

výkonem. Hlavní zásadou, kterou se vazební věznice musí řídit, je to, že pokud není dotyčnému vyslovena pravomocným odsuzujícím rozsudkem vina, musí se na něj hledět jako by byl nevinen. Obviněný je povinen podrobit se jen těm omezením, která jsou naléhavá a důležitá pro splnění účelu vazby z hlediska jak jejího důvodu, účelu, tak zachování pořádku a bezpečnosti. Ve výkonu vazby nesmí být ponížena lidská důstojnost a obviněný nesmí být podrobován fyzickému ani psychickému nátlaku. Z tohoto důvodu jsou všichni zaměstnanci povinni starat se o to, aby byly zachována veškerá práva obviněných. Je samozřejmé, že obvinění nemají jen práva, ale také povinnosti, tudíž musí dodržovat řád výkonu vazby a vnitřní řád věznice, dále pak plnit příkazy a pokyny zaměstnanců apod.

Přijmout obviněného do vazby lze jen pouze na písemný příkaz soudu, na základě rozhodnutí vzetí do vazby. To musí být písemně připojeno k příkazu. Do vazby se přijímá nepřetržitě. Po přijetí do vazební věznice musí být obviněný seznámen se svými právy a povinnostmi. Řádem výkonu vazby a také vnitřním řádem dané věznice. Obviněný může být vzat do vazby z důvodů: pokud je důvodné podezření, že by obviněný mohl uprchnout nebo se skrývat – tzv. útěková vazba, mohl by mařit vyšetřování – tzv. koluzní vazba či by mohl na svobodě dokonat trestný čin – tzv. předstižná vazba.

Obviněný je ve vazbě do doby, než mu bude pravomocným odsuzujícím rozsudkem vyslovena vina. Poté se stává odsouzeným a je mu určena věznice, kde bude vykonávat svůj trest. Zde je přihlíženo na to, do jakého typu věznice mu soud určil vykonat trest. Typy věznic jsou: s dohledem, dozorem, ostrahou a zvýšenou ostrahou. Poté je odsouzený převezen do kmenové věznice, kde se seznámí s právy a povinnostmi odsouzených, jež jsou zakotveny ve vnitřním řádu každé věznice a řádu výkonu trestu.

Trvání vazby uvádí trestní řád, celková doba vazby v trestním řízení nesmí přesáhnout:

- a) *jeden rok, je-li vedeno trestní stíhání pro trestný čin, o kterém je příslušný konat řízení samosoudce,*
- b) *dva roky, je-li vedeno trestní stíhání pro trestný čin, o kterém je příslušný v prvním stupni konat řízení senát okresního nebo krajského soudu, nejde-li o trestný čin uvedený v písmenech c) a d),*

- c) *tři roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin, nejde-li o trestný čin uvedený v písmenu d),*
- d) *čtyři roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zločin, za který lze podle trestního zákona uložit výjimečný trest.⁶*

Obviněný musí být ihned propuštěn na svobodu v případě, že důvod vazby již není nutný, tudíž pomine důvod vazby anebo je zřejmé, že obviněnému nebude uložen nepodmíněný trest či se nedopustil jednání:

- 1) *uprchl nebo se skrýval,*
- 2) *opakovaně se nedostavil na předvolání a nepodařilo se jej předvést ani jinak zajistit jeho účast při úkonu trestního řízení,*
- 3) *je neznámé totožnosti a dostupnými prostředky se ji nepodařilo zjistit,*
- 4) *již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo*
- 5) *pokračoval v trestné činnosti, pro niž je stíhán.⁷*

Výkon vazby je prováděn buďto ve vazebních věznicích, nebo ve zvláštních odděleních věznic. Mezi vazební věznice patří: Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Liberec, Litoměřice, Olomouc, Ostrava, Praha - Pankrác, Praha - Ruzyně, Teplice.

Zvláštní oddělení pro výkon vazby mají pak např. tyto věznice: Břeclav, Ostrov, Plzeň, Světlá nad Sázavou a Znojmo.

4.2 Druhy trestu

Je řada trestů, které může odsouzený dostat. Soud může uložit tyto tresty:

- a) *odnětí svobody,*
- b) *domácí vězení,*
- c) *obecně prospěšné práce,*
- d) *propadnutí majetku,*

⁶ JELÍNEK J. A KOL. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1.vyd. Praha: Leges, 2009, 1216 s., § 71, odst. 8, ISBN 978-80-87212-22-6

⁷ JELÍNEK J. A KOL. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1.vyd. Praha: Leges, 2009, 1216 s., § 68, odst. 3, ISBN 978-80-87212-22-6

- e) *peněžitý trest,*
- f) *propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,*
- g) *zákaz činnosti,*
- h) *zákaz pobytu,*
- i) *zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,*
- j) *ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,*
- k) *ztrátu vojenské hodnosti,*
- l) *vyhoštění.*⁸

Trestem odnětí svobody se rozumí:

- a) *nepodmíněný trest odnětí svobody,*
- b) *podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,*
- c) *podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.*⁹

Zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest, který může být na dvacet až třicet let nebo na doživotí.

4.3 Věznice pro výkon trestu

Věznice pro výkon trestu se řídí zákonem č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

Výkonem trestu se sleduje dosažení účelu trestu. Výkon trestu, stejně jako výkon vazby musí být vykonáván pouze způsobem, jež respektuje důstojnost odsouzených a zároveň brání potřeby ochrany společnosti tím, že omezuje škodlivé účinky zbavením svobody. V našem právním systému je ukotvena zásada, že s každým odsouzeným ve výkonu trestu musí být jednáno tak, aby bylo napomáháno takovým postojům a dovednostem, jež budou nápomocny odsouzenému k návratu do společnosti, ale zároveň tak, aby bylo zachováno jejich zdraví. Snažit se pomoci odsouzenému, aby se po propuštění dovedl o sebe postarat a žít v souladu našich zákonů. Odsouzení jsou povinni podrobit se určitému omezení, týkající se práv a svobod, z důvodu dosažení

⁸ JELÍNEK J. A KOL. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1.vyd. Praha: Leges, 2009, 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6

⁹ JELÍNEK J. A KOL. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1.vyd. Praha: Leges, 2009, 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6

účelu výkonu trestu. Dále jsou povinni dodržovat pořádek a kázeň, pokud je mu přidělena práce, pracovat. Plnit příkazy a pokyny zaměstnanců, ohleduplně zacházet s vypůjčenými věcmi, neničit majetek aj. V neposlední řadě dodržovat zásady slušného jednání.

V České republice může být vykonáván trest buďto ve věznici s dohledem, dozorem, ostrahou nebo se zvýšenou ostrahou. O tom, v jakém typu věznice bude odsouzený vykonávat svůj trest, rozhoduje soud. Podle mých zkušeností také vím, že pokud má odsouzený stanoven určitý typ věznice a přijde další nařízení výkonu trestu, kde je určen výkon trestu v jiném typu věznice, je věznice povinna, vyžádat tzv. sjednocení trestů, dle § 320 odst.3 tr. řádu. Součástí vyžádání tohoto sjednocení je také hodnocení odsouzeného, které píše příslušný vychovatel. Toto hodnocení poté podepíše ředitel věznice, který doporučí typ věznice, ve které by měl odsouzený vykonávat tresty. Konečné rozhodnutí však učiní soud. Buďto se přikloní k doporučení nebo jej přeřadí do jiného typu.

Věznice pro výkon trestu odnětí svobody jsou: Bělušice, Břeclav, Drahonice, Heřmanice, Horní Slavkov, Jiřice, Karviná, Kuřim, Kynšperk, Mírov, Nové Sedlo, Odolov, Opava, Oráčov, Ostrov nad Ohří, Pardubice, Plzeň, Příbram, Rapotice, Rýnovice, Stráž pod Ralskem, Světlá nad Sázavou, Valdice, Vinařice, Všehrady a Znojmo.

4.4 Detenční ústavy

Výkon zabezpečovací detence upravuje zákon č. 129/2008 o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů, ze dne 19. března 2008. Účelem detence je ochrana společnosti a terapeutické či výchovné působení na osoby, pomocí prostředků stanovených např. v Zákoně o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů nebo ve zvláštním předpise. Tento výkon je zabezpečován v ústavu se zvláštní ostrahou a s léčebnými, psychologickými, pedagogickými, vzdělávacími a různými rehabilitačními programy. Osoby jsou do výkonu zabezpečovací detence umístování pouze na základě nařízení soudu.

Detenci lze vykonávat pouze takovým způsobem, který respektuje lidskou důstojnost, je přiměřený osobě chovance a omezuje účinky zbavení svobody a neohrožuje tím ochranu společnosti. S chovanci se musí jednat tak, aby nebyl ohrožován či nepříznivě ovlivňován jejich zdravotní stav. Musí se využívat všechny

odborné znalosti a napomáhat k takovým postojům chovanců, jež by mohly pomoci v rozhodnutí podrobit se léčení. I v těchto léčebnách mají chovanci určitá pravidla, která musí dodržovat. Musí plnit příkazy zaměstnanců Vězeňské služby a odborných zaměstnanců. Dále jsou povinni účastnit se programů, pravidelně se účastnit léčebných detoxikačních programů, šetrně zacházet se zapůjčenými věcmi, dodržovat zásady slušného jednání, dodržovat pokyny a příkazy. Výkon zabezpečovací detence zajišťují Vazební Věznice Brno a Věznice Opava.

4.5 Výkon trestu pro mladistvé

Je spravován Zákonem o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů č. 169/1999 Sb., dále pak Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů č. 218/2003 Sb.

Mládeží se rozumí děti mladší patnácti let a mladiství, jež dovršili patnáctý rok a nepřekročili osmnáctý rok svého věku.

Trestný čin, který spáchá mladistvý se nazývá provinění. Za tato provinění jsou ukládána opatření. Cílem těchto opatření je vytváření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvých, s ohledem na jeho rozumový a mravní vývoj. Dále se pak bere zřetel na to, jaké má osobní vlastnosti, jaká je jeho rodinná výchova nebo prostředí z něhož pochází. Mohou být uloženy výchovná, ochranná nebo trestní opatření.

Výchovná opatření usměrňují způsob života mladistvého, a tím podporují a zajišťují jeho výchovu. Těmito opatřeními jsou: dohled probačního úředníka nebo tzv. probační program, dále pak výchovné povinnosti, výchovná omezení anebo napomenutí s výstrahou.

Ochranná opatření se ukládají, pokud není zajištěná výchova mladistvého a tento nedostatek nelze odstranit nebo je současná výchova zanedbána či prostředí, v němž žije nedává záruku výchovy.

Tato výchovná opatření mohou trvat do té doby, dokud to vyžaduje jejich účel, nejdéle však, do dovršení osmnáctého věku. Ve zvláštních případech je možné toto opatření prodloužit do devatenáctého věku. Výkon trestu pro mladistvé zabezpečuje Věznice Všehrdy.

Trestní opatření musí napomáhat k vytváření podmínek pro další rozvoj mladistvého, nesmí tím být však ponížena lidská důstojnost. Za spáchané provinění může soud uložit tato trestní opatření:

- a) *obecně prospěšné práce,*
- b) *peněžitá opatření*
- c) *peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu,*
- d) *propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,*
- e) *zákaz činnosti,*
- f) *vyhoštění,*
- g) *domácí věznění,*
- h) *zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,*
- i) *odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněně odsouzení),*
- j) *odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,*
- k) *odnětí svobody nepodmíněně.¹⁰*

Bohužel z mých zkušeností vím, že mnoho mladistvých, kteří byli ve výkonu trestu pro mladistvé, se později dostanou do výkonu trestu pro dospělé. Důvodem proč i poté páchají trestnou činnost je ten, že mnozí z nich nepocházejí z úplných rodin nebo naopak z úplných rodin, které se jim však dostatečně nevěnovaly. A ať už to jsou různé dětské domovy nebo výchovné ústavy anebo „věznice pro mladistvé“, nenahradí jim rodinu a péči rodičů. Tyto děti nebo mladistvý jsou pak odkázáni pouze na sebe a tudíž páchají trestnou činnost např. jen proto, aby se měli jak obléknout, sehnat si jídlo nebo někde přespat apod. Druhá část z nich jsou pak mladistvý nebo děti, kteří pocházejí z bohatých rodin, rodiče na ně neměli tolik času a proto „z nudy“ začínají páchat trestnou činnost.

Veškeré ústavy, domovy aj., jak bylo řečeno nenahradí rodinu, lásku a péči rodičů. Možná by se právě zde rodiče měli uvědomit, kde by mohli ve své výchově udělat chybu, co by měli a neměli dělat, jak se svým dítětem věnovat atd. Zde by mohl být právě ten klíč, proto, aby se jejich ratolesti nemuseli potýkat se zákonem.

¹⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., ze dne 25. června 2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, § 24, odst. 1

5 Specializované oddělení

Toto oddělení, jak už sám název napovídá, je určeno pro ty osoby, jež jsou ve výkonu trestu odnětí svobody a mají specifické problémy, které jsou třeba řešit speciálními postupy. Tyto postupy vyžadují vyšší odbornost zaměstnanců, vhodné terapeutické metody, různé druhy pomůcek, ale hlavně vůli odsouzených, zařazených na tomto oddělení chtít se sebou něco udělat a pracovat na sobě samém. Vytvořit odsouzeným systém zacházení, který by působil směrem ke snižování rizika a nabízel odsouzeným možnost změnit své chování a vedl by je k nápravě. Specializovaná oddělení jsou zřizována především pro osoby, jejichž trestná činnost souvisí s užíváním psychotropních a jiných návykových látek. Dá se také konstatovat, že čím více bude odsouzený závislý na psychotropních látkách, tím bude také větší výskyt páchání jeho trestné činnosti.

Aby specializované oddělení mohlo plnit svou funkci, musí splňovat nároky, které jsou stanoveny státem. Základní normou upravující specializovaná oddělení je zákon č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody. Dále to je vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, Nařízení generálního ředitele č. 36/2010 o úpravě protidrogové politiky Vězeňské služby České republiky a Nařízení generálního ředitele č. 42/2009 o zřizování a činnosti oddělení specializovaných pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování ve vazebních věznicích a věznicích Vězeňské služby ČR, kterou novelizuje Nařízení generálního ředitele č. 44/2010 pravidla pro zřizování a činnost oddělení specializovaného pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování ve vazebních věznicích a věznicích Vězeňské služby České republiky, vnitřní řád věznice, kde je uveden Řád Specializovaného oddělení v neposlední řadě Projekt Specializovaného oddělení, kde je uveden manuál.

Specializovaná oddělení se mohou členit na dva typy. Prvním typem je oddělení s ochranným léčením – toto ústavní léčení umožňuje např. Věznice Rýnovice. Dalším oddělením je oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek. Tyto oddělení jsou např. ve Věznici Plzeň, Valdice, Nové Sedlo, Příbram atd.

Zřízení či zrušení oddělení je úkol, který řeší ředitel věznice, ve spolupráci s generálním ředitelem Vězeňské služby. Ředitel věznice předkládá projekt, který musí obsahovat určité náležitosti, jako např. stavebně – technické a materiálně – technické

předpoklady, personální obsazení atd. Po schválení se předkládá k aprobaci vrchnímu řediteli pro penologii manuál a řád oddělení.

5.1 Specializované oddělení Věznice Příbram

V roce 2002 bylo zřízeno generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR specializované oddělení výkonu trestu pro odsouzené s poruchou chování a osobnosti způsobenou užíváním psychotropních látek ve Věznici Příbram. Původně bylo toto oddělení samostatným oddělením, vedle oddělení výkonu trestu, ale v důsledku racionálních organizačních změn, je v současné době toto oddělení součástí oddělení výkonu trestu. Hlavními důvody pro vytvoření specializovaného oddělení ve Věznici Příbram byly např. společenské důvody. Tzn., že činnost specializovaného oddělení je shodná s protidrogovou politikou státu. Dále pak materiální důvody, kde Věznice Příbram poskytuje vhodné a odpovídající prostory k plnění programu zacházení a taktéž se zde dokáží postarat o postiženého po celý výkon trestu odnětí svobody. V neposlední řadě to byly personální důvody. Jelikož nároky specializovaného oddělení vyžadují od zaměstnanců věznice především vysokou specializaci a bohaté zkušenosti v oboru penologie, byla i z těchto důvodů vybrána Věznice Příbram, jako nejvhodnější v republice, pro realizaci záměru, aby se toto oddělení nacházelo právě zde. Mezi odborné zaměstnance, kteří pomáhají a pracují s odsouzenými a tudíž jim dávají znovu naději na normální občanský život po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody patří především – psychologové, speciální pedagogové, vychovatelé terapeuti, pedagogové volného času a sociální pracovníci. Tito zaměstnanci jsou pravidelně proškolení a zdokonalováni ve svých oborech.

5.1.1 Cíle a cílová skupina

Cílem specializovaného oddělení ve Věznici Příbram je pomoci odsouzeným, kteří se chtějí nějakým způsobem vyléčit či dostat se ze spárů psychotropních či jiných návykových a omamných látek, pomocí individuálního nebo skupinového terapeutického působení. Pokud se odsouzený rozhodne změnit svůj život a dostane se na specializované oddělení, pak bude hlavními úkoly kvalifikovaných zaměstnanců posilovat a udržovat motivaci odsouzeného ke změně jeho dosavadního životního stylu, jeho jednání či postojů, jež odsouzeného vedly díky návykovým látkám k páchání trestné činnosti. Dále pak naučit tyto postižené osoby kontrolovat své chování a jednání

správným směrem a omezit tak další možnost zneužití psychotropní či jiné návykové látky. Tyto cíle vedou k:

- a) *motivaci odsouzených ke změně a k jinému životnímu stylu,*
- b) *prevence kriminality,*
- c) *posílení právního vědomí,*
- d) *prevenci drogového relapsu,*
- e) *motivaci k zaměstnání,*
- f) *motivaci k postpenitenciární péči.¹¹*

Odsouzený je ve výkonu trestu určitým způsobem kontrolován a veden ke změně svého životního stylu. Je tzv. pod dohledem odborných zaměstnanců, kde se učí kontrolovat své jednání. Po propuštění však nastává situace, která rozhodne o tom, zda-li je odsouzený schopen vést život bez návykové látky nebo nikoliv. Působí na něj mnoho faktorů, které mohou zapříčinit znovu zneužití psychotropní či jiné látky. Mezi tyto faktory se řadí v první řadě jeho rodina, sociální zázemí, přátelé, zaměstnání, bydlení atp. Zde se pak později ukáže, jestli je vůle odsouzeného silná a zda-li se ve výkonu trestu naučil kontrolovat sebe samého.

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím programu zacházení. Jelikož je absolvování programu zacházení časově náročné, odsouzení, zařazení na specializované oddělení se proto pracovní nezařazují. Aktivity programu zacházení se dělí na:

- 1) Aktivity terapeutického programu v rozsahu nejméně 21 hodin týdně. Tyto aktivity jsou pro odsouzené povinné. Má je stanovený každý odsouzený, který je zařazen na specializované oddělení.
- 2) Volitelné aktivity, tyto aktivity, jak už sám název napovídá jsou pro odsouzené dobrovolné, každý odsouzený si může zvolit aktivitu ze seznamu, který věznice nabízí. Jedná se především o zájmové aktivity.

Aktivity terapeutického programu tvoří povinnou část programu zacházení. Směry těchto aktivit tvoří: skupinová psychoterapie v délce nejméně 1,5 hodin týdně,

¹¹ Projekt Specializovaného oddělení Věznice Příbram, ze dne 2. února 2010, č. VS 15/63/2010-50/Všeob./334.

skupinová sezení využívající různé terapeutické techniky, komunitní setkání a vzdělávací aktivity.

Volitelné aktivity jsou zaměřeny na vyvíjení vlastní iniciativy odsouzených. Mezi tyto volitelné aktivity patří: individuální psychoterapie, tématické referáty a úvahy, písemný výkon, duchovní péče a zájmové a kulturní aktivity.

Na základě komplexní zprávy sestaví odborní pracovníci tohoto oddělení program zacházení. Naplňování cílů se hodnotí pravidelně, jednou za tři měsíce, na základě toho se v případě potřeby daný program zacházení aktualizuje. Aktivity jsou strukturovány do pevných plánů. Tudíž se daná aktivita provádí v určitý den, v určitou hodinu, na daném místě a s příslušným odborným zaměstnancem.

5.1.2 Ubytování

Specializované oddělení tvoří stavebně samostatný celek, jež je přizpůsobený kolektivnímu výkonu trestu. Oddělení poskytuje podmínky pro plnění programu zacházení a k daným aktivitám. Mezi tyto materiální podmínky patří např.: sušáky prádla, kulturní místnosti s instalovaným televizorem atd.

5.2 Bezdrogová zóna terapeutická

Bezdrogová zóna terapeutická má za úkol co nejvíce minimalizovat kontakt odsouzeného s návykovou látkou. Realizovat u těchto odsouzených bezdrogový režim, v zájmu toho, aby byla snížena rizika jejich závislosti. Dalším cílem je naučit tyto postižené osoby zvládat přijatelným způsobem životní situace bez toho, aniž by museli sáhnout znovu po omamné či jiné návykové látce a přejít tak k úplné abstinenci. Do této zóny se řadí odsouzený, který užíval drogu v minulosti či před nástupem do výkonu trestu. Proto, aby mohl být odsouzený zařazen na terapeutickou bezdrogovou zónu jsou daná kritéria, jako např.: určitá motivace ke spolupráci, délka trestu, přednost mají odsouzení, kteří mají kratší dobu trestu, nižší věková skupina, dostačující sociální zázemí a nebo také předchozí léčba. Je zde realizováno odborné zacházení, které se uplatňuje buďto ve formě skupinové nebo individuální. Podmínkou je, aby využití těchto forem bylo rovnoměrné.

5.3 Bezdrogová zóna standardní.

Tato zóna byla zřízena s cílem minimalizace kontaktu odsouzeného s návykovou látkou a i určitým způsobem realizovat zde odlišný výkon trestu u odsouzených, jež

nikdy drogu nezneužili, nýbrž se cítí být drogou ohroženi. Cíl je obdobný, jako u terapeutické zóny, a to, vytvořit odsouzeným podmínky, při nichž by se naučili řešit osobní či jiné životní situace a možné konflikty bez toho, aniž by sáhli po nějaké omamné nebo jiné látce. Odborní zaměstnanci věznice se snaží motivovat odsouzené k trvalé abstinenci vůči drogám a také jim pomoci vytvářet pocity, že jsou odpovědní za svoji další životní existenci, např. po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. I v této zóně jsou dána určitá kritéria, podle kterých se vybírají odsouzení, jež budou zařazeni do této zóny. Prvním kritériem mohou být pozitivní motivace ke spolupráci, ochota chtít pracovat na sobě samém, dalším je vyšší věková skupina, která se zpravidla pohybuje okolo 45 let a výše, v neposlední řadě to je dostatečně fungující sociální zázemí. Odborné zacházení se zde realizuje pouze v individuální formě.

6 Výkon trestu odnětí svobody ve Věznici Příbram

6.1 Základní charakteristika Věznice Příbram

Věznice Příbram je jedna z věznic, která je určena pro výkon trestu mužů. Ve Věznici Příbram jsou zřízena oddělení pro výkon trestu ve věznici s dohledem, dozorem a ostrahou. Tato věznice je charakteristická tím, že má i specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním psychotropních látek ve věznici s ostrahou.

Věznice s dohledem, je umístěna mimo střeženou část. Tento typ věznice je typem nejmírnějším. Do tohoto typu se zařazují především odsouzení, jež se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé nebo ti, jejichž trestná činnost není tak závažná pro společnost, převážně za přečiny spáchané z nedbalosti. Odsouzení, umístění do tohoto typu věznice jsou nejvíce využíváni, jako pracovní síla, na vnějších a vnitřních pracovištích. Věznice Příbram má pro tyto odsouzené vyhrazenou ubytovnu, která se nachází uvnitř věznice, ale není ve střežené části. Narozdíl od jiných ubytoven je tato ubytovna vybavena vlastní kuchyňkou, kde si mohou odsouzení tepelně upravit své pokrmy, dále pak umývárnu, kde je umístěna automatická pračka, ve které si mohou vyprat své osobní věci atp. Někteří odsouzení, pak mohou mít na svých ložnicích také televizor.

Většina odsouzených zařazených nebo přeřazených do věznice s dohledem, mají možnost přerušování výkonu trestu, nebo-li vycházky. U některých je vycházka součástí programu zacházení, u jiných může být formou odměny. Tyto tzv. vycházky se realizují též pro ty odsouzené, jejichž konec výkonu trestu se blíží.

Věznice s dozorem, je druhým nejmírnějším typem věznice. Ve Věznici Příbram, je tento typ umístěn ve střežené části společně s typem „ostraha“. Odsouzení v tomto typu jsou zaměstnáváni většinou na vnitřních pracovištích a mají možnost volného pohybu po věznici. Do tohoto typu jsou umisťováni odsouzení, jimž byl uložen trest za přečin spáchaný z nedbalosti a který již byl ve výkonu trestu za úmyslný trestný čin nebo kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin, jež nepřevyšoval tři léta. Tito odsouzení mají podobné možnosti jako odsouzení zařazení v dohledu, jako např. upravování pokrmů apod. Narozdíl od odsouzených v dohledu však nemají možnosti televizoru na ložnicích.

Věznice s ostrahou, je v této věznici typem nejpřísnějším. Nacházejí se zde odsouzení, jež nemají povolen žádný volný pohyb a musejí se pohybovat pouze

v doprovodu zaměstnance vězeňské služby. Do tohoto typu jsou umisťováni odsouzení, jež byli odsouzeni za úmyslné trestné činy či jsou už za své činy trestáni poněkolkáté, tzv. recidivisté. Ti jsou zbavováni veškerých výhod, jež byly zmiňovány. Co se týká pracovního zařazení, Věznice Příbram začala zařazovat do práce i tyto odsouzené.

6.2 Práva a povinnosti odsouzených

Každý odsouzený má po nástupu do výkonu trestu odnětí svobody svá práva a povinnosti, jež jsou upraveny v zákoně č. 169/1999 Sb., vyhlášce č. 345/1999 Sb. a v neposlední řadě vnitřním řádu ředitele věznice. Pro každou věznici stanoví ředitel, se souhlasem generálního ředitelství Vězeňské služby vnitřní řád věznice, kde je stanovena činnost odsouzených, denní rozvrh chodu věznice apod.

6.2.1 Práva odsouzených

Mezi práva odsouzených ve Věznici Příbram patří např.:

- a) vystrojování – každý odsouzený přebírá poskytnutý oděv a výstrojní součástky, jež jsou řádně evidovány. Jakákoliv ztráta či poškození je pak připsána odsouzenému k úhradě. Odsouzený musí chodit oblečen ve vězeňském oděvu, jak stanoví vnitřní řád věznice. Pracovní oděv mohou používat pouze při práci či jiných úkonech stanovených zaměstnancem věznice. Kombinace vlastního a vězeňského oblečení je zakázána. V případě zdravotních potíží může lékař povolit výjimku ve vystrojování odsouzeného.
- b) výměna prádla a oděvu – výměna vězeňského oděvu a výstrojního ložního prádla se provádí v předem určených termínech a místech.
- c) ubytování – odsouzení jsou umisťováni buďto v oddílech ubytoven nebo na odděleních. Oddílem nebo oddělením se zpravidla rozumí uzavřená část chodby s ložnicemi nebo celami, kulturní nebo společenská místnost s hygienickým zařízením, prostory pro realizaci sebeobslužných aktivit nebo aktivit programu zacházení, popř. dalšími vyčleněnými prostory. O zařazení do jednotlivých oddělení a oddílů rozhoduje komise odborných zaměstnanců věznice, o ubytování odsouzených do jednotlivých ložnic a cel rozhoduje pověřený zaměstnanec věznice.

- d) stravování – odsouzeným je vydávána strava do určitého jídelního nádobí. Při odběru stravy musí odsouzení předložit své průkazy. Každý si svoji stravu přebírá osobně v jídelně. Snídaně se vydávají přibližně od 6:45 do 8:45 hod, obědy od 11.00 do 13:00 hod. a večere od 16:00 do 17:30 hod.
- e) zdravotní péče – každý odsouzený může na svou žádost být předveden k ošetřujícímu lékaři. Musí se však zapsat do knihy, která je k dispozici na každém oddíle. Výjimku tvoří akutní a bolestivé případy.
- f) korespondence – odesílání či přijímání korespondence se provádí prostřednictvím příslušného vychovatele či pověřeného zaměstnance věznice. Ti také kontrolují obsah dané korespondence. Kontrolu mohou provádět i bez souhlasu odsouzeného. Ke kontrole jsou využívány prostředky, jako např. využití rentgenu nebo využití prostředků služební kynologie. Kontrole korespondence nepodléhají úřední dopisy odsouzených.
- g) návštěvy – odsouzení mají právo přijímat návštěvy svých blízkých, což může posilovat sociální vazby s rodinou a udržet si určitý vztah s blízkými příbuznými. Pokud chce odsouzený požádat o návštěvu, musí podat písemnou žádost směřovanou vychovateli, kde musí být uveden datum a čas plánované návštěvy, jména a příjmení osob, které mají přijet na návštěvu, jejich adresy atd. Pokud je návštěva schválena a dotyční se dostaví do věznice, musí se podrobit příslušné kontrole. Ve Věznici Příbram jsou určeny návštěvní dny každý pátek a sobotu.
- h) uspokojování kulturních potřeb – věznice umožňuje odsouzeným využívat v jejich osobním volnu knihovnu či sledování televizních pořadů popř. centrálního videa. Výběr veškerých dokumentů, filmů apod. stanovuje pověřený zaměstnanec věznice.
- i) duchovní a sociální služby – duchovní službu ve věznici zabezpečuje kaplan vězeňské služby. Ve Věznici Příbram byla vytvořena modlitební místnost (kaple) pro odsouzené, jež jsou věřící.
- j) nákup potravin a věcí osobní potřeby – věznice poskytuje odsouzeným možnost nakoupit si potraviny či jiné osobní potřeby ve

vězeňské kantýně, za dohledu pověřeného zaměstnance věznice, dvakrát týdně.

- k) balíčky – právo na přijetí balíčku vzniká odsouzenému při nástupu do výkonu trestu či převedením z výkonu vazby o výkonu trestu. Podle zákona bývá nárok na dva balíčky za rok, jejichž váha by neměla překročit 5 kg.
- l) příjem peněz a nakládání s nimi – ve věznici je povolen pouze bezhotovostní platební styk. Odsouzeným mohou být zasílány pouze peněžní poukázky. Pokud bude souhlasit s přijetím peněz, poukázku podepíše a pracovníce ekonomického oddělení převezme peníze na daný účet odsouzeného. Část peněz jde na úhradu dluhů, exekucí, závazků atd. Pokud odsouzený nebude souhlasit s přijetím peněz, bude peněžní poukázka vrácena zpět odesílateli.
- m) využívání telefonu – o žádosti o telefonní hovor rozhoduje pověřený vychovatel věznice, většinou vychovatel, který může být hovoru přítomen. Ten také určuje dobu telefonního hovoru. K telefonnímu hovoru slouží ve věznici telefonní automaty.

6.2.2 Povinnosti odsouzených

Každý odsouzený, který je umístěn do výkonu trestu, má stanovené určité povinnosti, které musí dodržovat. Prvotní a dá se říci tou hlavní povinností každého odsouzeného, je dodržování stanoveného pořádku a kázně. Nastoupením do výkonu trestu jsou proto některá práva omezena, protože jak se říká, odsouzený není ve věznici za odměnu, nýbrž za protiprávní jednání a proto musí strpět některé úkony, dané podmínky a určitá pravidla, která jsou dána. Všichni odsouzení musí plnit dané pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby, jež jim budou nařízeny. Co se týká práce ve výkonu trestu, v případě, že je odsouzenému přidělena práce, musí pracovat. Výjimku tvoří pouze to, pokud jej lékař uzná dočasně pracovně neschopným nebo nezpůsobilým k výkonu práce. Dále pak plnit úkoly, které mu určuje daný program zacházení, šetrné zacházení s věcmi, které byly odsouzenému svěřeny po dobu výkonu trestu a současně nepoškozovat cizí majetek, jež může odsouzený využívat. Dodržovat zásady slušného jednání, jak se zaměstnanci Vězeňské služby, tak mezi odsouzenými. Zachovávat a plnit ustanovení vnitřního řádu věznice, dodržovat opatření a pokyny k zajišťování bezpečnosti či ochrany zdraví a požární ochrany.

Při jakémkoliv přemístování odsouzeného, např. před eskortou a po eskortě, při odjezdu na pracoviště, při příjezdu z pracoviště apod., je odsouzený povinen, podrobit se osobní prohlídce. Tato prohlídka má zajišťovat pořádek ve věznici. Cílem je vyloučení toho, že má odsouzený u sebe věc, která by mohla narušovat účel výkonu testu. Mezi tyto věci mohou být např. drogy, telefony, aj. Dále umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontroly svých osobních věcí, které mohou mít u sebe. Podrobovat se lékařským prohlídkám, ať už to jsou preventivní, periodické či mimořádné a výstupní, jejichž rozsah určuje lékař nebo jsou upraveny zvláštním předpisem. K těmto lékařským vyšetřením patří i diagnostické a laboratorní vyšetření a očkování. Důležitou povinností odsouzeného, je také neprodlené oznámení nemoci či úrazu zaměstnanci anebo sdělit okolnosti, které by mohly způsobit vážné ohrožení bezpečnosti buďto jemu samotnému nebo spoluodsouzeným či věznici. Dalšími povinnostmi odsouzených je podrobení se opatřením, která jsou důležitá k zabránění výroby, zneužívání či držení omamných a psychotropních látek a jedů, dodržování hygieny aj. Neprodlené oznámení skutečnosti, že pobírá důchod, příspěvek za službu či výsluhový příspěvek nebo má nějaký jiný příjem, který podléhá dani z příjmu. V případě, že si odsouzený nechá udělat odborná vyšetření, která jsou nad rámec péče a jsou hrazená z veřejného zdravotního pojištění nebo státního rozpočtu, je povinen si je uhradit na své náklady. V neposlední řadě patří také mezi základní povinnosti odevzdání veškerých věcí, které by mohly narušovat účel výkonu trestu odnětí svobody, do úschovy ve věznici. Mimo toho, že mají odsouzení ve výkonu trestu tyto povinnosti, je jim dále zakázáno např.: jakékoliv navazování styků s jinými osobami, což by mohlo zapříčinit narušení účelu výkonu trestu, dále pak vyrábět či přechovávat jakékoliv alkoholické nápoje, omamné nebo jiné návykové látky, předměty, jež by mohly ohrozit bezpečnost osob nebo majetku a mohly by být nápomocny k útěku anebo by narušovaly pořádek, mohly by zapříčinit poškození zdraví apod. Přechovávat a nebo jiným způsobem rozšiřovat tiskoviny, materiály, které mají národnostní, etnický, rasový nebo jiný podtext, dále pak, které propagují fašismus a jiná jim podobná hnutí, jež směřují k potlačení práv a svobod lidí či je v nich uvedena tematika násilí a hrubosti, dále mezi zakázané věci také patří, materiály obsahující popis výroby a použití návykových látek, případně zbraní a střeliva, jedů atd. Dále je také přísně zakázáno hrát jakékoliv hry o peníze, směňovat jakékoliv věci, nechat se tetovat nebo tetovat jiné odsouzené, předstírat nemoc anebo se úmyslně sebepoškozovat.

Z mých osobních zkušeností však vyplývá, že mnoho odsouzených porušuje své povinnosti tzn. vnitřní řád věznice, potažmo vyhlášku č 345/1999 Sb. Jedná se zejména o prohřešky na úrovni kázně a pořádku jako např. neuklizené ložnice, osobní skříňky nebo nevhodné, někdy až vulgární chování k zaměstnancům Vězeňské služby. Odsouzení přesně vědí jaká mají práva, ale mnohdy zapomínají nebo schválně neplní své povinnosti. Myslím si, že takovéto chování by mělo být zákonem ošetřeno tvrději. Například při udělení kázeňského trestu – celodenní uzavření do oddělení kázeňských trestů by se mělo nasluhovat, tzn. že by se mu prodloužil stanovený konec trestu. Mnoho odsouzených by se pak více zajímalo o své povinnosti a snažili by se je lépe dodržovat.

6.3 Diferenciace odsouzených

Odsouzení jsou zařazováni do tří postupných skupin vnitřní diferenciace, která vyjadřuje to, jaký je jejich přístup k naplňování cíle programu zacházení, dále pak chování, postoje ke spáchání trestného činu a k plnění povinností v průběhu výkonu trestu. Cílem je určitým stylem motivovat odsouzené k zodpovědnému přístupu plnění svých povinností a také k plnění stanoveného programu zacházení.

K těmto motivacím slouží tzv. motivační činitelé. Ty tvoří ucelený systém pozitivní motivace, jež podporuje postoje a dovednosti odsouzeného. Úspěšní činitelé vedou ke snižování rizik a úspěšné resocializaci. Díky těmto činitelům může být odsouzený přearozován do mírnější postupné vnitřní diferenciace.

Každý odsouzený, který je přivezen do věznice, automaticky nastupuje do II. postupné vnitřní diferenciace, pak záleží na odsouzeném, zda se chce dostat do I. nebo do III. postupné vnitřní diferenciace. K tomu aby se dostal do I. diferenciace musí plnit stanovený program zacházení, získávat odměny apod. V opačném případě, jako např. neplnění programu zacházení se může odsouzený dostat až do III. diferenciace.

6.4 Program zacházení

Program zacházení je tzv. výchovný prostředek, který má za úkol vést odsouzeného k tomu, aby si uvědomil svoje protiprávní jednání a byl schopný přijmout opatření, která by vedla k nápravě a byl zcela naplňován účel trestu. Tyto programy sestavují a aktualizují speciální pedagogové, na základě posouzení od ostatních

zaměstnanců. Jsou tvořeny z jednotlivých aktivit, které vyplývají z možností věznice. Nabídka možných aktivit je uvedena ve vnitřním řádu věznice.

Aktivity programu zacházení z nabídky Věznice Příbram:

Pracovní aktivity:

- a) *pracovní zařazení na vnitřním pracovišti věznice dle určení odborné komise,*
- b) *provádění prací potřebných k zajištění každodenního provozu věznice,*
- c) *pracovní terapie,*
- d) *pracovní a rukodělné činnosti.*

Vzdělávací aktivity:

- a) *rekvalifikační kurz jednoduché obsluhy pro zařízení restauračního typu,*
- b) *rekvalifikační kurz základů obsluhy PC,*
- c) *jazykové kurzy (český jazyk, německý jazyk, anglický jazyk),*
- d) *kurz základů psaní na PC,*
- e) *kurz zeměpisu,*
- f) *kurz všeobecného vzdělávání,*
- g) *kurz přírodních a historických zajímavostí,*
- h) *kurz první pomoci,*
- i) *sebeobslužné aktivity (sebeobslužné činnosti v rámci programu VO).*

Speciálně výchovné aktivity:

- a) *kořeny evropské kultury,*
- b) *základy křesťanství,*
- c) *kurz komunikace,*
- d) *poradenství v rámci Poradny drogové prevence,*
- e) *sociálně právní poradenství,*
- f) *relaxační cvičení,*
- g) *arteterapie,*
- h) *pohybová terapie.*

Zájmové aktivity:

- a) *kroužek sportovních her,*

- b) čtenářský kroužek,
- c) šachový kroužek,
- d) kroužek společenských her,
- e) kulečnickový kroužek,
- f) kroužek stolního tenisu,
- g) kroužek rukodělných činností,
- h) kroužek historického filmu,
- i) kroužek luštitelů křížovek,
- j) hudební kroužek,
- k) klub náročného filmového diváka,
- l) modelářský kroužek.¹²

Proto, aby měl daný program zacházení nějaký význam je jeho sledování všech oblastí průběžně hodnoceno, včetně jeho cílů. Je realizován v daných intervalech, v dané věznici a určité kategorii odsouzených. Hodnocení plnění programu zacházení provádí u daného odsouzeného vychovatel po uplynutí určitého intervalu, od data, kdy byl schválen ředitelem věznice nebo při aktualizaci speciálním pedagogem. Průběžné hodnocení provádí vychovatel ve spolupráci se speciálním pedagogem a dalšími zaměstnanci věznice. V případě, že má odsouzený trest odnětí svobody delší než jeden rok, vytváří se tři měsíce před jeho propuštěním podmínky pro způsob života po propuštění, tudíž se za tímto účelem aktualizuje program zacházení.

Pokud je odsouzený propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody a ihned bude opět zatčen a dodán do věznice, vytváří se nový program zacházení a všechny úřední postupy se opakují, jakoby ve výkonu trestu nikdy nebyl. Není možné, aby se pokračovalo ve starém programu zacházení, jež mu byl vytvořen v minulém věznění.

Minimální program zacházení

Minimální program zacházení pro odsouzené, který odmítne všechny nabízené či povinné aktivity, se skládá z povinnosti dodržovat pořádek, kázeň, běžné společenské normy a práce k zajištění každodenního provozu věznice.¹³

¹² Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, příloha č. 6.

¹³ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, č. 4/2011, ze dne 14. ledna 2011, *Zásady pro zpracování a vydání vnitřního řádu vazební věznice a věznice*, čl. 28, odst. 4.

6.5 Kázeňská řízení

Kázeňské řízení je sled postupu zaměstnanců, kteří mají kázeňskou pravomoc, od prvotního obdržení návrhu na udělení odměny či záznamu o kázeňském přestupku, až do doby, kdy byla udělena odměna nebo byl uložen kázeňský trest či v jiném případě bylo řízení vyřízeno jiným způsobem.

Kázeňská pravomoc je upravována zákonem č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a dále metodickým listem č. 40/2006, kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců Vězeňské služby České republiky při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými.

Kázeňskou pravomoc vykonávají generální ředitel Vězeňské služby a ředitelé věznice. Jiní zaměstnanci věznic ji mohou vykonávat, pokud k tomu byli zmocněni.

Mezi zmocněné zaměstnance patří zejména vychovatel, speciální pedagog, vedoucí oddělení výkonu trestu a ředitel věznice. Každý z výše jmenovaných má jinou kázeňskou pravomoc. Vychovatel je tzv. první instance pro realizaci kázeňských trestů. Pokud odsouzený z nějakého důvodu nesouhlasí nebo si stěžuje na rozhodnutí o udělení kázeňského trestu, je tento návrh řešen speciálním pedagogem. Po speciálním pedagogovi je celá věc řešena vedoucím oddělení výkonu trestu.

6.5.1 Kázeňské tresty

Kázeňské tresty, které může uložit vychovatel:

- a) *důtku,*
- b) *snižování kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu jednoho kalendářního měsíce,*
- c) *propadnutí věci,*
- d) *umístění do uzavřeného oddělení až na 7 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,*
- e) *odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.¹⁴*

¹⁴ Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, čl. 38, odst.2.

Kázeňské tresty, které může uložit speciální pedagog:

- a) *snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu dvou kalendářních měsíců,*
- b) *zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,*
- c) *pokutu až do výše 300,- Kč,*
- d) *umístění do uzavřeného oddělení až na 14 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,*
- e) *celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 7 dnů,*
- f) *odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.¹⁵*

Kázeňské tresty, které může uložit vedoucí oddělení výkonu trestu, včetně trestů, které může udělit vychovatel a speciální pedagog:

- a) *snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců,*
- b) *pokutu až do výše 600,- Kč,*
- c) *umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,*
- d) *celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů,*
- e) *umístění do samovazby až na 7 dnů,*
- f) *odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.¹⁶*

Ředitel věznice má právo ukládat kázeňské tresty podle zákony o výkonu trestu v plném rozsahu.¹⁷

Zahlazení kázeňského trestu

Jestliže odsouzený dostane kázeňský trest a nyní si plní podmínky pro to, aby získal odměnu, je možné mu místo udělení pochvaly zahladit kázeňský trest. V případě, že bude trest zahlazen, bude se hledět na odsouzeného, jakoby nedostal žádný trest.

¹⁵ Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, čl. 38, odst. 3.

¹⁶ Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, čl. 38, odst. 4.

¹⁷ Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, čl. 38, odst. 5.

6.5.2 Kázeňské odměny

Jestliže si odsouzený plní své povinnosti vyplývající ze zákona o výkonu trestu a svým jednáním či chováním projevuje odpovědný přístup, spolupracuje při naplňování účelu výkonu trestu, plní stanovený program zacházení lze mu udělit odměnu.

Odměny, jež může udělit vychovatel:

- a) *pochvalu,*
- b) *mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin,*
- c) *povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,*
- d) *zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu jednoho měsíce,*
- e) *rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce.*¹⁸

Speciální pedagog může udělit tyto odměny, včetně všech co může uložit vychovatel:

- a) *zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu dvou měsíců,*
- b) *věcnou nebo peněžitou odměnu až do výše 300,- Kč.*¹⁹

*Vedoucí oddělení výkonu trestu má právo udělovat jako vychovatel a speciální pedagog, přičemž kapesné může zvýšit nejvýše o jednu třetinu na dobu tří kalendářních měsíců a věcnou nebo peněžitou odměnu může udělit až do výše 600,- Kč.*²⁰

Ředitel může udělit odměny dle zákona o výkonu trestu odnětí svobody v plném rozsahu. V zákoně o výkonu trestu odnětí svobody jsou uvedeny tyto odměny: *pochvala, mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin, povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět, zvýšení kapesného o jednu*

¹⁸ Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, čl. 37, odst. 2.

¹⁹ Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, čl. 37, odst. 3.

²⁰ Vrchní rada plk. Mgr. Jiří Bureš, *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007, čl. 37, odst. 4.

*třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců, věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1000,- Kč, rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce, povolení opustit věznici až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo programem zacházení, přerušování výkonu trestu.*²¹

6.6 Nástupní oddělení

Přijímání odsouzeného do výkonu trestu

Každému odsouzenému je při nařízení výkonu trestu odnětí svobody určena věznice, ve které vykoná svůj trest. Musí se vzít však v úvahu některé aspekty, které jsou důležité pro rozhodnutí, kam se odsouzený umístí. Tyto aspekty nemohou vyplývat jen podle spáchaného trestného činu, jeho sazby a typu věznice, do kterého má být osoba po vynešení rozsudku umístěna. Musí se vzít v potaz i další hlubší profilové vlastnosti osoby, tak, aby bylo možné, co nejlépe ve výkonu trestu působit, pracovat, pomáhat a rozvíjet člověka s tím, že bude v budoucnu navrácen do řádného občanského života, s cílem co možná největší nápravy a socializace. Toto je velice důležité z důvodů, aby se dokázal po propuštění na svobodu realizovat tak, aby se již zpět do výkonu nevrátil. Jsou tři varianty, jak lze nastoupit do výkonu trestu. Buďto nastoupení z občanského života, dodání Policíí ČR nebo převodem z výkonu vazby do výkonu trestu. Jestliže je odsouzený převezen do své kmenové věznice, která mu byla určena podle typu věznice a dle typu výkonu trestu, je umístěn na tzv. nástupní oddělení dané věznice.

Po příjezdu odsouzeného do věznice (tzv. eskortou pro přemístění a umístění), se předávají zapečetěná eskortní pouzdra na správní oddělení, jejichž obsahem jsou: osobní spis odsouzeného, osobní karta odsouzeného, zdravotní karta, výstrojní karta či seznam osobních věcí, doklady odsouzeného a některé jeho osobní věci, které nemohou být součástí eskortního vaku, kde má odsouzený věci osobního užití povolené věznicí). Osobní spis je jedním z nejdůležitějších dokumentů odsouzeného. Tento dokument se skládá ze dvou případně tří částí. V první části můžeme najít protokol o zadržení, či nástupu odsouzeného do výkonu vazby nebo výkonu trestu, dále nařízení výkonu trestu s rozsudky, rejstřík trestů, veškerá usnesení, která souvisí s výkonem trestu, nová trestní stíhání a další nevyřešené věci. V případě, že má spis dvě části, můžeme najít ve druhé části uzavřené věci, které již nemají žádné trvání, jsou skončené a slouží pro případné

²¹ Zákon č. 169/1999 Sb., ze dne 30. června 1999, o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, § 45, odst. 2.

dokazování apod. Mezi tyto dokumenty patří např. uzavřená trestní stíhání, povolené telefonní hovory odsouzených apod. Pokud je spis tvořen ze tří částí, nachází se ve druhé části všechna rozhodnutí ředitele věznice a ve třetí části opět veškeré vyřešené a uzavřené věci. Prostřední část spisu tvoří kázeňské odměny a kázeňské tresty odsouzených.

Tyto spisy přebírá správní referent, který přijme odsouzeného po formální stránce. Spolu se správním referentem přebírá spisy také vychovatel a předem určený pracovník logistiky. Správní referent při přijímání kontroluje spisy, zaznamenává do spisu příjezd do věznice, kontroluje veškeré doklady, které má odsouzený s sebou, kontroluje, zda-li není ve spisu urgentní věc, která by měl být ihned řešena, jako např. nařízení výkonu trestu, či upuštění od výkonu trestu, dále se pak kontroluje konec trestu, zdali je to příslušník ČR nebo cizinec. Vychovatel přijímá ze spisu osobní kartu odsouzeného, která slouží k zachycení podstatných skutečností v průběhu a při naplňování účelu výkonu trestu či vazby, např. návštěvy odsouzeného, průběh korespondence apod. Dále sleduje, zda-li jsou platné údaje v osobní kartě, jeho trestnou činnost, délku trestu, typ věznice apod. Pracovník logistiky přijímá seznamy osobních věcí a výstrojní karty, jež se posílají jako součást spisu. Na seznamech osobních věcí a výstrojních kartách jsou uvedeny veškeré osobní věci, jež byly odsouzenému zabráný při nástupu či dodání do výkonu trestu nebo výkonu vazby.

Po příjezdu do věznice je umístěn na nástupní oddělení, kde jej vychovatel poučí dle § 6 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů a dále pak o hlášení a účasti odsouzených v rámci zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví, o řádu výkonu trestu, vnitřním řádu věznice a o specifikách věznice, jako jsou například návštěvy, balíčky, korespondence apod. Vše poté vychovatel založí do počítače – vězeňského informačního systému, což je specifický počítačový program, který slouží pro všechny věznice. Podepsaná prohlášení a poučení se pak zakládají do osobního spisu. Druhý den je odsouzeným provedena lékařská prohlídka, která stanoví jejich zdravotní stav. Případné zjištění nějakého omezení se na základě dovyšetření ve specializovaném zdravotnickém zařízení umístěného mimo areál věznice, nařídí odsouzenému diety či různé zdravotní úlevy. Podle lékařské prohlídky je pak odsouzenému stanovena zdravotní klasifikace. Po této lékařské prohlídce čekají odsouzeného pohovory. Jako první provádí pohovor sociální pracovník, který zkoumá a vypracovává sociální posouzení. S odsouzeným je prováděn pohovor o sociálním zázemí. O jeho dětství, rodině, výchově apod. Na základě

pohovoru vytváří sociální pracovník sociální posouzení, která se pak opět zanesse do vězeňského informačního systému. Po sociálním pracovníkovi jej navštíví psycholog, který opět provádí pohovor a vypracovává psychologická posouzení, které se rovněž zapíše do systému. Posledním zaměstnancem, který provádí pohovor je speciální pedagog, i tento zaměstnanec vytváří pedagogická posouzení a poté jej založí do vězeňského systému. Tento zaměstnanec pak na základě všech těchto posouzení stanoví tzv. program zacházení, který odsouzení poté podepíše a tudíž se stává závazným. Na nástupním oddělení stráví odsouzení přibližně 14 dnů, nežli zaměstnanci vypracují odborné posudky. Odborná komise podá návrh, podle kterého se ředitel věznice rozhodne, kam odsouzeného umístit, do jaké dostupné vnitřní diference odsouzeného zařadit a na jaký oddíl nebo oddělení odsouzeného ubytovat. Na nástupním oddělení je vystaven tzv. průkaz totožnosti případně průkaz ke stravování tzv. stravenka, kterou musí mít odsouzení u sebe a jím se prokazovat. Jiný odsouzený je nemá právo použít.

Pokud by byl přijat do věznice odsouzený, která má trestu odnětí svobody kratší než 3 měsíce, program zacházení se nevypracovává z důvodu jeho krátkého pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody.

6.7 Možná řízení ve výkonu trestu

6.7.1 Podmíněné propuštění

Požádat o podmíněné propuštění z výkonu trestu mohou všichni odsouzení. Soud však odsouzeného může propustit, až po vykonání jedné poloviny vykonaného trestu, jestliže si plní všechny své povinnosti. Jestliže je odsouzený ve výkonu trestu za přečin, lze jej podmíněně propustit i v případě, že nemá vykonanou polovinu trestu. Zde je také přihlíženo, jestli nastoupil do výkonu trestu sám, zda-li si plní své povinnosti, účel výkonu trestu byl naplňován atp. Pokud je osoba odsouzena za závažné trestné činy, může být podmíněně propuštěna až po vykonání dvou třetin vykonaného trestu. Výjimku tvoří odsouzené osoby, které dostali trest doživotí. V tomto případě, mohou být podmíněně propuštěni až po vykonání dvaceti let výkonu trestu odnětí svobody.

Žádat o podmíněné propuštění mohou buďto prostřednictvím věznice a nebo prostřednictvím místně příslušného soudu. Další možností je podání návrhu ředitelem věznice, kde není stanovena lhůta vykonaného trestu. V neposlední řadě je také možnost, že o podmíněné propuštění žádají příbuzní, či nějaké zájmové sdružení

občanů. V tomto případě jde o tzv. neoprávněnou žádost, ke které se musí odsouzený vyjádřit, zda-li se připojuje k žádosti, tudíž s ní souhlasí či nikoliv.

- Postup při podání vlastní žádosti o podmíněné propuštění

Jestliže bude odsouzený žádat prostřednictvím věznice, správní oddělení vyhotoví rozsudková data, kde je uvedeno, který soud jej odsoudil, pro jaké trestné činy a jak dlouhý trest mu byl vyměřen. Ty pak spolu s žádostí odešle do tří dnů na příslušný soud. Mezitím oddělení výkonu trestu píše hodnocení odsouzeného. Zda-li plní stanovený program zacházení, jestli se chová tak, jak mu je nařízeno se chovat. Získal-li odsouzený odměny či tresty apod. Na hodnocení se podílí několik zaměstnanců oddělení výkonu trestu, jež odsouzeného zkoumají po vícero stránkách. Na závěr hodnocení je uvedeno, zda věznice doporučuje či nedoporučuje podmíněné propuštění, zda-li si odsouzený vytvořil podmínky pro tuto možnost. Poté co je vypracováno hodnocení, zašle se do deseti dnů na soud, státní zastupitelství a kopie se zakládá do osobního spisu odsouzeného. V případě, že odsouzený spolupracuje s probační a mediační službou, hodnocení s rozsudkovými daty se také pošle i jim. Na základě zaslaných rozsudkových dat a hodnocení soud obeznámí věznici o veřejném zasedání. To se může konat buď u soudu nebo ve věznici.

- Postup při podání žádosti o podmíněné propuštění prostřednictvím soudu

Odsouzený má možnost si podat žádost o podmíněné propuštění prostřednictvím soudu, aniž by to věznice věděla. V tomto případě, zašle soud věznici žádost o zaslání rozsudkových dat spolu s hodnocením. Správní oddělení vyhotoví rozsudková data stejně jako u vlastní žádosti, ale neposílá je do tří dnů na soud, nýbrž čeká na hodnocení od vychovatele. Do deseti dnů se musí rozsudková data a hodnocení zkompletovat a posílá se originál soudu, kopie státnímu zastupitelství, v případě spolupráce také probační a mediační službě. Kopie se opět založí do osobního spisu odsouzeného a věznice bude čekat na sdělení dne veřejného zasedání.

- Postup při návrhu ředitele věznice o podmíněné propuštění

O podmíněné propuštění nemusí žádat jen odsouzený, ale může o to požádat také ředitel věznice, z důvodu, že si odsouzený plní nad rámec své povinnosti a podmíněné propuštění by mohlo pomoci odsouzenému začít nový život. Je zde zaručeno, že odsouzený povede na svobodě řádný život. Postup je stejný jako u ostatních podání,

vypracovávají se rozsudková data a hodnocení. Není však zde stanovená lhůta odeslání. Správní oddělení na základě sdělení od oddělení výkonu trestu vypracovává rozsudková data a čeká se na hodnocení. Poté se opět vše zkompletuje a odesílá soudu, státnímu zastupitelství, popřípadě probační a mediační službě a založí do spisu.

- Postup při podání žádosti o podmíněné propuštění blízkými příbuznými či organizací

V případě, že podají žádost blízcí příbuzní nebo organizace, v níž odsouzený nějakým způsobem působil, musí odsouzený podat vyjádření, zda s žádostí souhlasí či nikoliv. Jde o tzv. neoprávněnou žádost. Pokud odsouzený bude souhlasit, postup bude stejný, jako u žádosti, podané prostřednictvím soudu. Jestliže však na žádosti nebude trvat, napíše soudu dopis, o tom, že na žádosti o podmíněné propuštění netrvá.

- Zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění

V případě zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění, je věznicí dosláno usnesení o zamítnutí podmíněného propuštění, kde je uveden datum nabytí právní moci. Další žádost o podmíněné propuštění si může odsouzený podat za rok od data právní moci. V případě, že odsouzenému byla zamítnuta žádost z důvodu nesplnění lhůty, může si další žádost podat ihned, jak tuto lhůtu splní.

- Podmíněné propuštění

Jestliže soud podmíněně propustí odsouzeného, ihned se o této události informuje správní oddělení, které vyhotoví potvrzení o propuštění z výkonu trestu, ekonomické oddělení, které odsouzenému vyplatí finanční částku při propuštění, oddělení výkonu trestu, kde vychovatel zařídí, aby odsouzenému byly sbaleny veškeré jeho věci, zdravotnické středisko, které jmenovanému udělá výstupní zdravotní prohlídku, dále pak v neposlední řadě oddělení logistiky, které jmenovanému vydá veškeré uložené věci ze skladu, jež nemohl mít u sebe. Dále se informuje ředitel věznice či jeho zástupci, kteří podepisují potvrzení o propuštění z výkonu trestu. Samotné propuštění pak provádí vrchní inspektor strážní směny, který je ten den velený denním rozkazem vedoucího oddělení Vězeňské a Justiční stráže do služby. Odsouzený musí být propuštěn ten den, co přijde do věznice příkaz k propuštění z výkonu trestu.

6.7.2 Přeřazení odsouzeného do mírnějšího typu věznice

Podat žádost o přeřazení do mírnějšího typu věznice má odsouzený možnost po vykonání $\frac{1}{4}$ vykonaného trestu. Postupy při podání žádosti o přeřazení do mírnějšího typu jsou stejné jako u žádosti o podmíněné propuštění.

- Zamítnutí žádosti o přeřazení do mírnějšího typu

Jestliže soud zamítne odsouzenému přeřazení do mírnějšího typu věznice, zašle o tom věznici usnesení, kde je uveden také datum nabytí právní moci. Od tohoto data si může za půl roku odsouzený opět podat novou žádost.

- Přeřazení do mírnějšího typu věznice

V případě, že soud vyhoví žádosti odsouzenému, zašle usnesení s právní mocí, na které je uvedeno, do jakého typu věznice je odsouzen přeřazen. Věznice odsouzeného přeřadí v co nejkratší možné době.

6.7.3 Přerušování výkonu trestu odnětí svobody, opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo programem zacházení a povolování účasti odsouzených na akcích konaných mimo věznici

Tyto postupy upravuje Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 61/2006. Účelem tohoto nařízení, je stanovit jednotný postup při podávání návrhů, projednávání, rozhodování a realizaci přerušování výkonu trestu odnětí svobody. Účelem těchto aktivit je pomoci odsouzenému připravit se na návrat do občanského života. Je to tzv. motivační činitel, který přispívá v určité míře k utvrzování rodinných vazeb. Přerušování výkonu trestu odnětí svobody se většinou využívá u odsouzených, jež si na to už vytvořili vhodné podmínky. Plní nad rámec své povinnosti, respektují právní normy, bezpečnostní kritéria a plní stanovený program zacházení, který jim je vytvořen, při nástupu do kmenové věznice. Využívají se zde zásady vnitřní diferenciaci odsouzených, zejména u těch, jež jsou zařazeni na výstupní oddělení věznice, kde se připravují na občanský život.

- Přerušování výkonu trestu či výkonu trestního opatření rozhoduje ředitel věznice.

Předem musí být určena doba, pobyt, který je většinou v místě trvalého bydliště anebo bydliště osob blízkých. Toto přerušování se vydává buďto jako kázeňská odměna nebo

rozhodnutí, které odsouzenému umožní vyřízení neodkladných věcí. Mezi tyto věci patří např. rodinné či osobní záležitosti nebo zdravotní péče, kterou není možné zajistit jinak. Přerušit výkon trestu odnětí svobody je možné i na příkaz soudu, ze závažných zdravotních důvodů odsouzeného.

- Opustit věznici v souvislosti s návštěvou může odsouzený pouze s povolením ředitele věznice. Opět je zde daná podmínka, že musí být předem určená doba a místo pobytu při opuštění. Doprovod musí být osoba blízká, která si odsouzeného ve věznici vyzvedne a po uplynutí povoleného pobytu opět vrátí zpět do věznice.

- Opustit věznici lze i v souvislosti s programem zacházení. I zde musí být opuštění věznice povoleno ředitelem věznice. Dále pak určená doba a místo pobytu. Je to účast odsouzeného na akcích, které jsou v souvislosti s programem zacházení. Pokud odsouzený stanovený program zacházení neplní anebo jej plní pouze minimální program zacházení, opuštění věznice se většinou nepovolí.

- Volným pohybem, který povolí ředitel věznice, se rozumí účast odsouzeného na akcích mimo věznici. Např. docházka do školy, návštěva zdravotnického nebo rehabilitačního či jiného podobného zařízení. Povoluje se pobyt mimo věznici, kdy je určená doba a místo. Odsouzený se může pohybovat sám přes hlavní vchod věznice, dále po předem určené trase a zase zpět do věznice.

- Účast odsouzeného na akcích s doprovodem určeného zaměstnance, v souvislosti s programem zacházení, povoluje ředitel věznice, kdy je dáno místo konání a předem určená doba. Buďto bude tato účast realizována v rámci programu zacházení nebo jako další např. pracovní, vzdělávací nebo jiná aktivita.

- *Akcemi jsou zpravidla kulturně výchovné, osvětové, vzdělávací a zábavné programy, bohoslužby, sportovní utkání, návštěva filmových nebo divadelních představení, knihoven, studoven, muzeí nebo obdobných institucí, zabezpečujících tematicky zaměřené naučné, vzdělávací a zábavné programy, které se konají v místě dislokace věznice nebo v jejím nejbližším okolí. Místem dislokace věznice se rozumí*

*zpravidla katastrální území obce, popřípadě města nebo jejich částí, ve které je sídlo věznice.*²²

6.8 Výstupní oddělení

Výstupní oddělení se zřizují ve věznicích pro ty odsouzené, jež jsou ve fázi očekávaného skončení výkonu trestu a potřebují se připravit na život na svobodě.

Účelem tohoto oddělení je pomoc odsouzeným, vytvořit si podmínky pro samostatný způsob života, který na ně čeká po skončení výkonu trestu, tzv. za bránou věznice. Dále pak jim pomoci minimalizovat možná rizika, která by mohla vést k opětovnému páchání trestné činnosti.

Prostředí výstupního oddělení je podobné internátnímu ubytování, k používání bývají k dispozici kulturní místnosti, kuchyňky, místnosti, které by měly odpovídat kulturnímu stolování, kuřárna apod. Dále pak místnosti pro žehlení, sušení prádla, prostory pro zájmové činnosti, jež mohou být výjimečně společné i pro ostatní odsouzené.

Ve Věznici Příbram je výstupní oddělení součástí budovy ve střežené části, tudíž zde bývají umístěni odsouzení, kteří jsou zařazeni ve věznici s dozorem a ostrahou. Odsouzení, kteří jsou zařazeni ve věznici s dohledem a blíží se jim konec trestu, zůstávají v budově v nestřežené části, která je určena pro typ věznice s dohledem.

Blížící se konec trestu není jen příprava odsouzeného na samostatný způsob života, ale také příprava jeho samotného propuštění. Správní oddělení vyhotovuje tzv. výstupní listiny, kde jsou uvedeni všichni odsouzení, jež mají konec trestu v ten daný měsíc. Tato listina se každý měsíc aktualizuje. Správní referent pak vyhotovuje Oznámení o nadcházejícím propuštění, jež se měsíc před propuštěním posílá sociálnímu koordinátorovi v místě trvalého bydliště. V případě, že nesouhlasí s odesláním Oznámení o nadcházejícím propuštění, pošle se až po propuštění tzv. hlášení změn sociálnímu koordinátorovi. Připraví se také potvrzení o propuštění, které se opatří razítkem věznice a podpisem ředitele věznice nebo jeho zástupců. Toto potvrzení je pak předáno v den propuštění odsouzenému.

²² Nařízení generální ředitele Vězeňské služby České republiky č. 61/2006 Sb. *o postupu při přerušení výkonu trestu (trestního opatření) odnětí svobody, opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo programem zacházení a povolování účasti odsouzených na akcích konaných mimo věznici*, § 3, odst. 6.

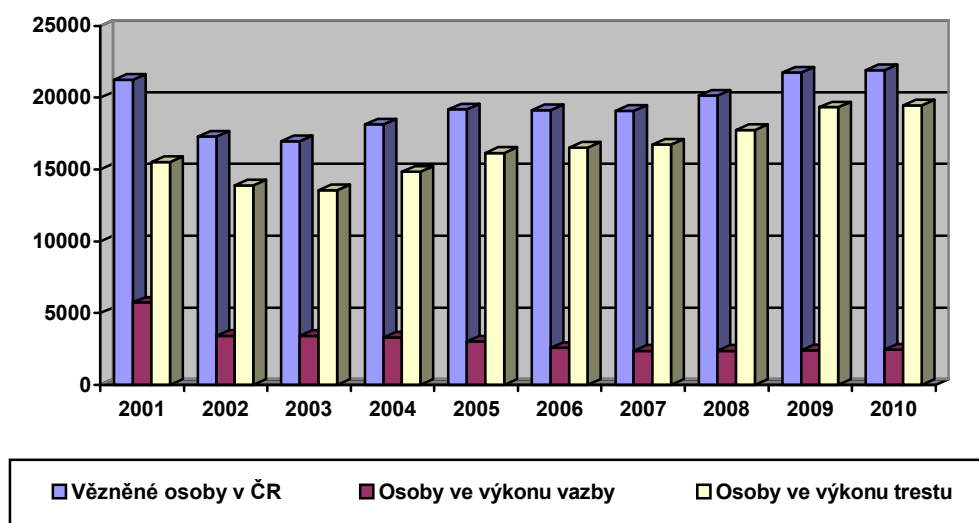
6.9 Statistické údaje

V této kapitole bych chtěla na závěr uvést pár statistických údajů, které mohou posloužit pro lepší představu o českém vězeňství jako celku. Některé ze statistických údajů, jež budou zde uvedeny jsou interními materiály GŘ VS ČR. Vězeňství jako takové, jak jsem již zmínila, se dělí na výkon vazby a výkon trestu. Budu se tedy zde opět zaměřovat především na vyčíslení údajů, pro výkon trestu odnětí svobody, ale pro ucelený náhled se nemohu vyhnout ani některým údajům z výkonu vazby.

„Tab. 1: Průměrné stavy vězněných osob ve VS ČR“

Stavy osob ve věznicích	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vězněné osoby v ČR	21253	17293	16968	18148	19180	19124	19103	20148	21751	21920
Osoby ve výkonu vazby	5739	3412	3409	3312	3027	2582	2369	2381	2423	2465
Osoby ve výkonu trestu	15514	13881	13559	14836	16153	16542	16734	17767	19328	19455

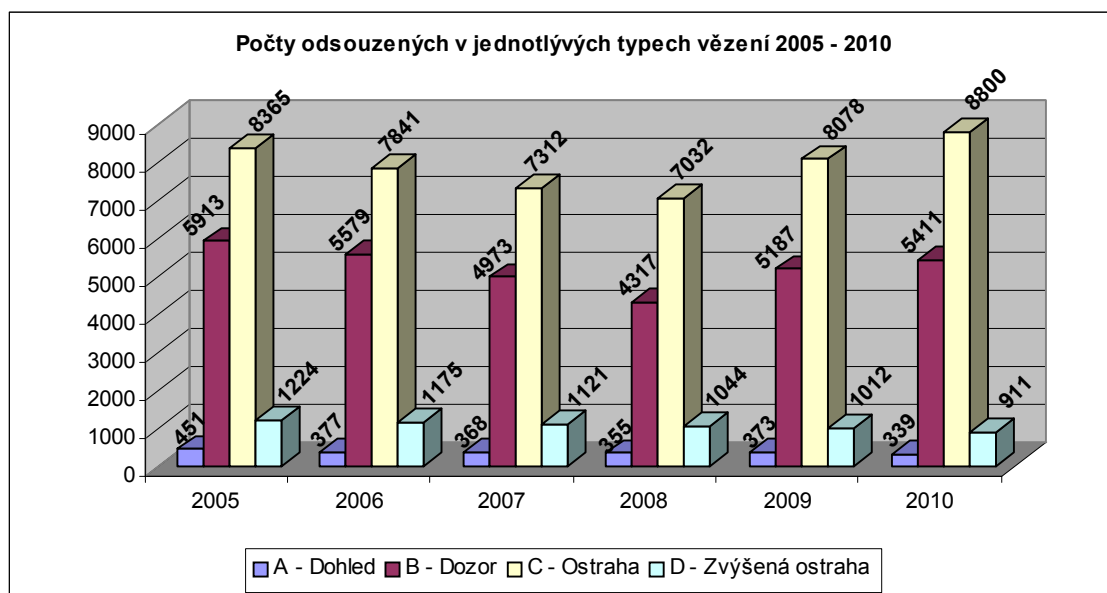
„Graf. 1: Průměrné stavy vězněných osob ve VS ČR“

„Tab. 2: Vývoj počtu odsouzených v jednotlivých typech věznic“

	A - dohled	B - dozor	C - ostraha	D – Zvýšená ostraha
2005	451	5913	8365	1224
2006	540	6115	8253	1160
2007	485	6415	8465	1148
2008	509	7226	9041	1172
2009	581	7609	9787	1220
2010	655	7873	9534	1236

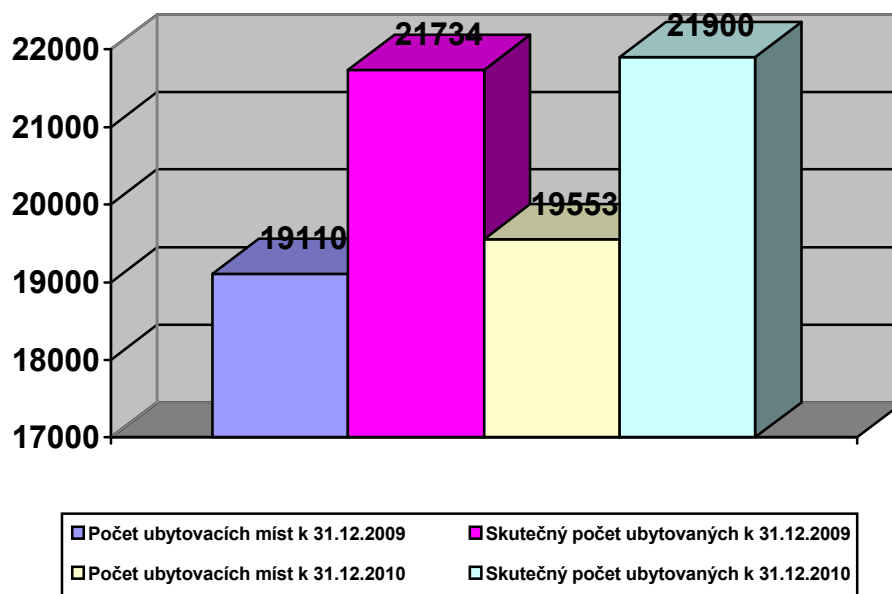
„Graf. 2: Vývoj počtu odsouzených v jednotlivých typech věznic“

„Tab. 3: Počet ubytovacích míst a skutečný počet ubytovaných ve VS ČR“

Počet ubytovacích míst k 31.12.2009	19110
Skutečný počet ubytovaných k 31.12.2009	21734
Počet ubytovacích míst k 31.12.2010	19553
Skutečný počet ubytovaných k 31.12.2010	21900

„Graf 3: Počet ubytovacích míst a skutečný počet ubytovaných ve VS ČR“

Z grafu vyplývá, že kapacita věznic je daleko menší, nežli jejich skutečná naplněnost.. Věznice jsou přeplněné v průměru asi o 13%. Se vzrůstající přeplněností věznic mají obvinění a odsouzení stále menší prostor, který jim je dle zákona stanoven. Z toho vyplývá, že nastává v některých případech tzv. ponorková nemoc. Odsouzení jsou pak více nervózní. Své problémy přenášejí na spoluodsouzené. Dost často také nepřiměřeně reagují a komunikují se zaměstnanci VS ČR. Tento doutnající plamen

může snadno přerůst ve spory, které díky dnešnímu právu odsouzených na informaci, může v krajním případě dovést vězně k plošným vzpourám ve vězeňství.

Kapacita věznice Příbram je 800 míst pro odsouzené. V roce 2009 byl skutečný stav odsouzených 989, v roce 2010 pak skutečný stav odsouzených přesáhl 1000 odsouzených. Přesněji vyčíslen stav odsouzených byl 1003. To znamená že v roce 2009 byla překročena kapacita věznice o 24% a v roce 2010 pak o 25%. Z dílčích statistik 1. čtvrtletí letošního roku vyplývá, že přeplněnost věznic v ČR neklesá, ba naopak se mírně zvyšuje.

6.9.1 Zaměstnávání ve Věznici Příbram

Otázky zaměstnanosti se neřeší jen v našem civilním světě, mimo věznici, ale tuto otázku řeší také odsouzení ve výkonu trestu. V současné době je obecně známo, že sehnat práci je občas nadlidský výkon, poněvadž je práce málo a spousta lidí je nezaměstnaných. Právě s touto nezaměstnaností se zvedá i počet kriminálních případů. Lidé více páchají trestnou činností, jen proto, aby se mohli o sebe nějakým způsobem postarat. Někteří odsouzení však páchají trestnou činností i bez toho, aniž by k tomu byli nuceni. Jak již bylo řešeno, práci a zaměstnanost řeší i mnoho věznic. Snaží se zaměstnat odsouzené, aby mohli např. splácet své dluhy nebo splácet závazky vůči vězeňské službě. Nyní se zaměřím na zaměstnanost ve Věznici Příbram. Ve Věznici Příbram zaměstnávají odsouzené např. tyto firmy: OKNOPLASTIK Příbram, QUINN PLASTICS Příbram, METAMAX, PAC Hořovice – pekárny, BIOS, TVAROVKY, MASNA Příbram, AUTO – úklid, truhlárna, prádelna. Kromě truhlárny, prádelny a AUTO – úklid odsouzení za svou práci dojíždějí, tzn. že si zaměstnanci firem pro ně každý den jezdí a vozí je do firem, za prací. Tyto všechny firmy spadají do hospodářské činnosti a jejich mzdu tudíž vyplácí přímo věznice. Odsouzené zaměstnávají ještě dva cizí subjekty, které platí oni sami.

Pracovní odměna odsouzeného se skládá ze základní složky odměny, odměny za práci přesčas, příplatků a ohodnocení pracovního výkonu. Výše odměn je závislá na množství a kvalitě odvedené práce. Její výši stanoví věznice.

„Tab. 4 : Podmínky odměňování odsouzených ve výkonu trestu“

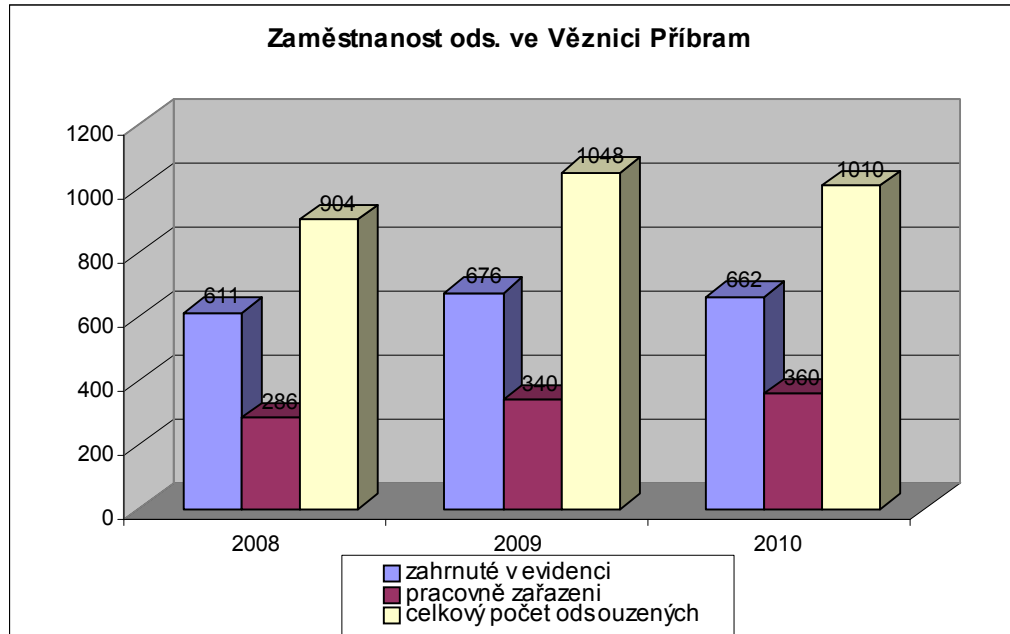
Číslo skupiny	Kvalifikace	Odměna
I. skupina	Práce, pro niž není potřebná odborná kvalifikace	4 500,-- Kč
II. skupina	Pro práci je potřebné vyučení v oboru nebo jiná odborná kvalifikace	O polovinu vyšší než v I.skupině
III. skupina	Samostatný výkon zvláště náročných a specializovaných prací, které si vyžadují vyšší než úplné vzdělání nebo střední odborné vzdělání	Dvojnásobek základní složky odměny v I. skupině

Odměňování odsouzených upravuje Nařízení vlády č. 365/1999 Sb., ze dne 22. prosince 1999, o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody.

„Graf 4: Zaměstnanost odsouzených ve Věznici Příbram“

Věznice Příbram	Zahrnuté v evidenci	pracovně zařazení	Celkový počet odsouzených	Reálná zaměstnanost %
2008	611	286	904	46,80%
2009	676	340	1048	50,35%
2010	662	360	1010	54,39%

„Obr. 2: Zaměstnanost odsouzených ve Věznici Příbram“

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo seznámit širokou veřejnost s výkonem trestu odnětí svobody. Představit veřejnosti věznice v České republice, jaké jsou možnosti výkonu trestu, jaké mají odsouzení práva a povinnosti, jaké mají možnosti apod. Ve své práci jsem se snažila přiblížit lidem tuto problematiku, která nás obklopuje dnes a denně a dá se říci, že se určitým způsobem týká nás všech. Práce popisovala nejen samotný výkon trestu, ale také se snažila nastínit pomocí statistik, že kriminalita neustále pomalu stoupá a s ní i přeplněnost věznic. Tento problém je bohužel čím dál více aktuálnější. Se stoupající krizí v naší společnosti se dá předpokládat, že bude kriminalita více a více stoupat. Určitě bych si dovolila říci, že hlavním problémem zvyšování kriminality je i značný nárůst nezaměstnanosti. Tento problém řeší bohužel většina naší populace. S ním však velmi úzce souvisí páchání trestné činnosti a tudíž i následný trest. Měli bychom se více zajímat o prevenci trestné činnosti, která by mohla většině lidem pomoci od páchání trestných činů. Mezi námi ale bohužel žijí i lidé, kteří si život bez páchání trestné činnosti nedokáží nebo spíše nechtějí představit. Jsou to tzv. recidivisté, kterým společnost pomoci nemůže, jelikož tito lidé pomoc odmítají. Těmto lidem pak není radno pomoci.

Práce tedy ukázala, jaký je život za zdmi věznic, možná i některým lidem pomůže k tomu, aby se nad touto tematikou zastavili a začali o ní více přemýšlet.

Všichni bychom se měli zajímat o to, jak vlastně žijeme a co dělat proto, abychom se právě do výkonu trestu nikdy nedostali. Občas stačí jen málo a vše se obrátí úplně jiným směrem, než bychom chtěli. Dnešní doba je velmi uspěchaná a mnozí lidé si ani neuvědomují, jak málo stačí k tomu osudnému kroku, který vede za bránu věznic. Měli bychom si uvědomit, že život je natolik krátký, že bychom si jej měli užít plnými doušky.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

1. HÁLA, J. *Bolest a naděje vězení : penologické eseje*. Vyd. 1. Praha : Triton, 2007. 127 s. ISBN 978-80-7387-013-3.
2. HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 183 s. ISBN 80-86708-30-6.
3. JELÍNEK, J. A KOL. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha : Leges, 2009, 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6.
4. SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie III. díl, Negativní jevy ve vězení*. Technická univerzita v Liberci, 2007. 69 s. ISBN 978-80-7372-205-0.
5. SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. díl, Teorie a praxe zacházení s vězněnými*. Technická univerzita v Liberci, 2007. 77 s. ISBN 978-80-7372-204-3.
6. SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. Technická univerzita v Liberci, 2007. 57 s. ISBN 978-80-7372-203-6.
7. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *České vězeňství*. č. 4 a 5 Praha : Věznice Praha Pankrác, 1995. Registrační značka MK ČR 6334.

Legislativní zdroje

1. Česko. Zákon č. 169/1999 Sb., ze dne 30. června 1999, *o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů*.
2. Česko. Zákon České národní rady č. 555/1992 Sb., ze dne 17. listopadu 1992, *o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky*.

3. Česko. Zákon č. 293/1993 Sb., ze dne 10. listopadu 1993, *o výkonu vazby.*
4. Česko. Zákon č. 129/2008 Sb., ze dne 19. března 2008, *o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů.*
5. Česko. Zákon č. 218/2003 Sb., ze dne 25. června 2003, *o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.*
6. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 64/2009 Sb., ze dne 10. prosince 2009, *o pověření orgánů Vězeňské služby České republiky prováděním úkonů policejního orgánu.*
7. Česko. Nařízení generální ředitelky VS ČR č. 4/2004 Sb., ze dne 21. ledna 2004, *o vedení všeobecné administrativy.*
8. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 50/2008 Sb., ze dne 8. září 2008, *o postupu zaměstnanců Vězeňské služby České republiky při vedení evidence vězňených osob a při vedení administrativy související s výkonem vazby, výkonem trestu odnětí svobody nebo výkonem trestního opatření (o vedení vězeňské administrativy).*
9. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 4/2011 Sb., ze dne 14. ledna 2011, *Zásady pro zpracování a vydání vnitřního řádu vazební věznice a věznice.*
10. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 61/2006 Sb., ze dne 31. srpna 2006, *o postupu při přerušení výkonu trestu (trestního opatření) odnětí svobody, opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo programem zacházení a povolování účasti odsouzených na akcích konaných mimo věznici.*
11. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 12/2010 Sb., ze dne 28. ledna 2010, *o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky.*
12. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 42/2009 Sb., ze dne 14. července 2009, *kterým se stanoví pravidla pro zřizování a činnost oddělení specializovaného pro výkon trestu*

odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování ve vazebních věznicích a věznicích Vězeňské služby České republiky.

13. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 36/2010 Sb., ze dne 10. května 2010, *kterým se upravuje protidrogová politika Vězeňské služby České republiky.*
14. Česko. Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 16/2010 Sb., ze dne 11. února 2010, *kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců Vězeňské služby České republiky při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými.*
15. Česko. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., ze dne 21. prosince 1999, *kteřou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.*
16. Česko. Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 395/2009-OBKŘ, ze dne 15. prosince 2009, *o justiční stráží.*
17. Česko. Nařízení vlády č. 365/1999 Sb., ze dne 22. prosince 1999, *o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody.*
18. Česko. Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu č. 23/2007, ze dne 8. srpna 2007, *o činnosti výstupních oddělení.*
19. Česko. Metodický list ředitele odboru vazby a trestu č. 11/2007, ze dne 30. března 2007, *kterým se stanoví zásady při realizaci vnitřní diferenciaci odsouzených ve věznicích a vazebních věznicích Vězeňské služby České republiky.*
20. Česko. Metodický list ředitele odboru vazby a trestu č. 9/2008, ze dne 2. září 2008, *kterým se upravuje obsah a způsob vedení osobní karty obviněných a odsouzených.*
21. Česko. Metodický list vrchního ředitele pro penologii č. 3/2010, ze dne 7. ledna 2010, *kterým se stanoví zásady pro umístění a přemístění odsouzených ve Vězeňské službě České republiky.*
22. Česko. Metodický list ředitele odboru správního č. 10/2008, ze dne 10. září 2008, *kterým se stanoví podrobnosti činnosti*

uložených nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 50/2008, o vedení vězeňské administrativy.

Elektronické zdroje

1. Vybrané ukazatele ve vývoji. [online]. 2011 [cit. 10. února 2011]. Dostupný na WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/zakladni-informace-4/vybrane-ukazatele-ve-vyvoji>>
2. Výroční zpráva VS ČR za rok 2010. [online]. 2010 [cit. 20. února 2011]. Dostupný na WWW: <http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ure dni%20deska/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20VS%20%C4%8CR%20za%20rok%202010.pdf>
3. Výroční zpráva VS ČR za rok 2009. [online]. 2010 [cit. 20. února 2011]. Dostupný na WWW: <http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/plugin-annual_report_2009-Correct.pdf>
4. Výroční zpráva VS ČR za rok 2008. [online]. 2010 [cit. 20. února 2011]. Dostupný na WWW: <http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/annualreport2008cz.pdf>

Ostatní zdroje

5. PRAVDA B., *Minulost Věznice Bytíz*. 1. vyd. Příbram, 2007. 64 s. Dosud nezveřejněno.
6. Projekt Specializovaného oddělení Věznice Příbram, ze dne 2. února 2010, č. VS 15/63/2010-50/Všeob./334.
7. Projekt Bezdrogové zóny s terapeutickým zacházením Věznice Příbram, ze dne 2. srpna 2010, č. VS 312/2010-04/Všeob./30.
8. Projekt Bezdrogové zóny se standardním zacházením Věznice Příbram, ze dne 2. srpna 2010, č. VS 312/2010-04/Všeob./30.

9. Vrchní rada plk. Mgr. Bureš, J., *Čtvrtletní zpráva*, ze dne 9.dubna 2009, č. VS 96/2/2009-04/Všeob./30.
10. Vrchní rada plk. Mgr. Bureš, J., *Vnitřní řád Věznice pro odsouzené zařazení k výkonu trestu do věznice s ostrahou*, ze dne 28. listopadu 2007.

Seznam zkratk

V této bakalářské práci byly použity následující zkratky:

VS ČR – Vězeňská služba České republiky

Sb. - Sbírký

Seznam příloh

- I. Fotografie Věznice Příbram
- II. Fotografie Věznice Příbram
- III. Fotografie krizového centra nebo-li tzv. „krizovky“
- IV. Fotografie krizového centra nebo-li tzv. „krizovky“
- V. Fotografie gumové cely nebo-li tzv. „Gumovky“
- VI. Fotografie gumové cely
- VII. Fotografie gumové cely
- VIII. Fotografie gumové cely
- IX. Tiskopis pro udělení odměny
- X. Tiskopis pro záznam o kázeňském přestupku
- XI. Tiskopis pro záznam o kázeňském trestu odsouzeného
- XII. Tiskopis pro záznam o zabrání věci odsouzenému
- XIII. Tiskopis pro rozhodnutí o stížnosti proti kázeňskému trestu
- XIV. Tiskopis pro rozhodnutí o stížnosti

Příloha č. I - Fotografie Věznice Příbram

Příloha č. II – Fotografie Věznice Příbram

Příloha č. III – Fotografie krizového centra

Krizové centrum slouží pro oddělení odsouzených, jež mají psychické či jiné problémy od ostatních odsouzených.

Příloha č. IV – Fotografie krizového centra

Příloha č. V – Fotografie gumové cely

Gumová cela se nachází na krizovém centru. Tato cela slouží pro odsouzené, jež mají sklony k sebepoškození. Její materiálně – technické prvky jsou přizpůsobeny právě pro tyto osoby.

Příloha č. VI – Fotografie gumové cely

Příloha č. VII – Fotografie gumové cely

Příloha č. VIII – Fotografie gumové cely

Příloha č. IX – Tiskopis pro rozhodnutí o udělení kázeňské odměny

.....
věznice / vazební věznice

**ROZHODNUTÍ O UDĚLENÍ KÁZEŇSKÉ ODMĚNY
ODSOUZENÉMU**

Podle ustanovení § zákona č. 169/1999 Sb.
udělují kázeňskou odměnu

Kód vězně	Jméno, příjmení	Typ věznice
Popis skutku:		
Odůvodnění:		
Seznámení odsouzeného s rozhodnutím:		
Dne: _____	Podpis odsouzeného: _____	
Záznam o realizaci:		
Dne: _____	Podpis zaměstnance: _____	

“

Příloha č. X – Tiskopis pro záznam o kázeňském přestupku odsouzeného

.....
věznice / vazební věznice

TISKOPIS Č. 10/2010

ZÁZNAM O KÁZEŇSKÉM PŘESTUPKU ODSOUZENÉHO

Kód vězně	Jméno, příjmení	Typ věznice
Popis skutku (<i>den, čas, místo, způsob spáchání, okolnosti, za nichž byl kázeňský přestupek spáchán</i>):		
Důkazní prostředky (<i>důkazní prostředky, svědecké výpovědi apod.</i>):		
V _____ Navrhovatel: _____ Dne: _____ (<i>funkce, hodnost, příjmení a podpis zaměstnance</i>)		
Vyjádření odsouzeného (<i>uvedte stručnou výpověď odsouzeného</i>):		
Dne: _____ Podpis odsouzeného: _____		

Příloha č. XI – Tiskopis pro rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému

věznice / vazební věznice

ROZHODNUTÍ O ULOŽENÍ KÁZEŇSKÉHO TRESTU ODSOUZENÉMU

Podle ustanovení § zákona č. 169/1999 Sb. ukládám kázeňský trest		
PODMÍNĚNĚ - NEPODMÍNĚNĚ *)		Délka zkušební doby:
odsouzenému		
Kód vězně	Jméno, příjmení	Typ věznice
Popis skutku uveďte čas, místo, průběh a okolnosti, za kterých k jednání, v němž je spatřován kázeňský přestupek, došlo a slovní zákonné pojmenování kázeňského přestupku s číselným označením paragrafu zákona, řádu výkonu trestu nebo vnitřního řádu:		
Odůvodnění zdůvodněte uložení kázeňského trestu včetně jeho typu a výše:		
Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat stížnost písemně nebo ústně do 3 dnů ode dne oznámení rozhodnutí prostřednictvím toho, kdo rozhodnutí vydal (§ 52/1 zák. č. 169/1999 Sb.). Stížnost nemá odkladný účinek Dne: _____ (funkce, hodnost, příjmení a podpis zaměstnance)		
Oznámeno a doručeno dne: Dne: _____ Podpis odsouzeného: _____		
Stížnost proti rozhodnutí podána dne: Podstatné důvody stížnosti: _____ podpis odsouzeného (funkce, hodnost, příjmení a podpis zaměstnance)		
Odsouzený se práva stížnosti vzdal dne: _____		Podpis odsouzeného: _____
Stížnost proti rozhodnutí nebyla podána ve stanovené lhůtě (funkce, hodnost, příjmení a podpis zaměstnance)		

*) Nelzečí se dožadovat

Příloha č. XII – Tiskopis pro rozhodnutí o zabrání věci odsouzenému

věznice / vazební věznice

Č.j.: _____

Rozhodnutí nabylo právní moci dne: _____

Počet výtisků: _____

Výtisk číslo: _____

funkce, hodnost, titul, jméno a příjmení zaměstnance Vězeňské služby ČR

ROZHODNUTÍ O ZABRÁNÍ VĚCI

Podle ustanovení § zákona č. 169/1999 Sb.

uvedte přesný popis zabrané věci, u bankovek jejich nominální hodnotu a evidenční čísla

odsouzenému

Kód vězně	Jméno, příjmení	Typ věznice
-----------	-----------------	-------------

Odůvodnění (uvedte čas, místo, průběh a okolnosti zabrání věci):

Vlastníkem zabrané věci se stává stát (§ 48/2 zákona č. 169/1999 Sb.)

Dne: _____

(funkce, hodnost, příjmení a podpis zaměstnance)

Poučení 1. Proti tomuto rozhodnutí lze podat stížnost do 3 dnů ode dne oznámení rozhodnutí prostřednictvím toho, kdo rozhodnutí vydal.

2. Toto rozhodnutí lze přezkoumat podle § 52 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. podáním žaloby u krajského soudu (podle sídla věznice) podle § 72 odst. 1 soudního řádu správního do dvou měsíců po oznámení rozhodnutí.

Stížnost má odkladný účinek (§ 52/1 zákona č. 169/1999 Sb.)

Oznámeno a doručeno dne:

Podpis odsouzeného:

